

Naročnina za kraljevino
SHS
Mesečno 40 K. Letno 480 K.
Inozemstvo:
Mesečno 50 K. Letno 600 K.
Oglasi: enostopna mm vrsta za
enkrat 2 K, večkrat popust.

JUGOSLAVA

Uredništvo:
Wolfova ulica 1/L. Telefon 300.
Uprava:
Marjtin trg 8. Telefon 44.
Rokopisi se ne vračajo.
Vprašanjem je priložiti znamke
za odgovor.

Plačano do
Licijalna knjižnica
Pavšalni frakto
Ljubljana.

Vladna kriza.

ZAVLAČEVANJE. — BOJ ZA MINISTRSTVO NOTRANJNH ZADEV. — PAŠIĆ PRI KRALJU. — JUGOSLOVANSKI KLUB NE VSTOPI V NOVO VLADO.

Zagreb, 7. decembra. »Večer« poroča iz Beograda: Dr. Spaho je predlagal v svojo, da bi se glavni spor, radi katerega je nastala kriza kabineta, namreč vprašanje listnice za ministrstvo notranjih stvari, rešil tako, da naj bi radikali in demokrati ta ministrski portfelj prepustili ali muslimanom ali samostojni knjiški stranki. Napram temu predlogu niso razveljali stališča niti radikali niti demokrati.

Beograd, 7. decembra. (Izv.) Kakor se govori v parlamentarnih krogih se bo vladna kriza zavlekla najbrže do letošnje glavne konference radikalnega kluba, ki bi se imela vršiti dne 12. in 13. t. m. v Beogradu.

Beograd, 7. decembra. (Izv.) Včeraj popoldne je sprejel kralj ministrskega predsednika Pašića v avdienci ter se z njim razgovarjal skoraj pol ure. Pašić je poročal kralju o politični situaciji, ki je nastala vsled vladne

krize. Objednem je informiral kralja o željah in zahtevah pojedinih parlamentarnih klubov, s katerih predstavniki je vodil pregovore. Kralj je priporočal Pašiću, da naj se še naprej pogaja z različnimi strankami, da se čimprej reši vladna kriza in opet prične redno parlamentarno delo.

Beograd, 7. decembra. (Izv.) V zvezi s pogovorom dr. Korošec s ministrskim predsednikom Pašićem, je izjavil neki član Jugoslovanskega kluba, da je dr. Korošec štivil Pašiću 7 zahtev, katerih prva in najglavnejša lhteva vsebujejo pobijanje korupcije pri nameščanju uradništva, vprašanje korupcije pri izvedbi agrarne reforme, takojšnjo izvedbo zakona o kmetijskih delavcih itd. Ker Pašić ni hotel pristati na najglavnejšo točko teh zahtev, to je na revizijo ustave, je jasno, da Jugoslovanski klub ne bo vstopil v novo vladno.

Važen ministrski svet.

PAŠIĆU MISIJA ZA SESTAVO NOVEGA KABINETA NI USPELA, ZATO VRNE KRALJU SVOJ MANDAT.

Beograd, 7. decembra. Nocoj je bila seja ministrskega sveta, na kateri je g. Pašić poročal, da njegova misija za sestavo novega kabineta ni uspela. Radi tega bo po vsej priliki jutri Nj. Veličanstvu kralju vrnil poverjeni mandat. Nato je ministrski svet razpravljaj o občinah volitvah v Zagrebu. Ministrski svet stoji na stališču, da se te volitve v Zagrebu ne morejo odgoditi, ker uredba o volitvah za mestne občine na Hrvaškem še ni prišla pred zakonodajni odbor ter mora torej še veljati v prvotni obliki. Potem so razpravljali o moratoriju za dolgeve, ki se morajo plačati v ino-

zemstvu. Finančni minister je predlagal, da se plačilo odloži za 18 mesecev, in sicer tako, da se plačajo dolgi v 4 obrokih po 9., 12., 15. in 18. mesecu. Oni, ki se hočejo poslužiti te odredbe, morajo denar deponirati pri upravi fondov, vrednost pa se bo računala po kurzu, ki bo nižji od onega na dnevi borzi. Uprava fondov mora tujim upnikom, ako to zahtevajo, izdati menice. — Ker pa je to vprašanje važno, stoji ministrstvo na stališču, da vlada v tem momentu, ko se nahaja v ostavki, ne more sprejeti tako važnega sklepa.

Iz zakonodajnega odbora.

Beograd, 7. dec. Na včerajšnji seji zakonodajnega odbora je sprožil posl. Vojeslav Lazić debato o zakonu glede davkov na vojne dobičke, ki je bil svoječasno vrnjen sekciji, ter o naredbi o začasnem reguliranju plač ministrov na razpoložanju ter o naredbi glede zakupa prevoza preko rek in jezer ter o naredbah glede poljedelskih kreditov, o katerih se še ni razpravljalo. Predsednik je odgovoril, da se o teh naredbah razpravlja v posameznih sekcijah. Nato so bile na dnevnem redu naredbe pravosodnega ministrstva, oddelka za Bosno in Hercegovino. Sekcija je predlagala za nekatere naredbe, da se ukinejo, nekatere je smatrala za nepotrebne, nekatere pa je izpremenila in izpopolnila. — Odobrene so bile naredbe o izpremembah trgovskega zakona za Bosno in Hercegovino, naredbe glede civilnega kazenskega postopanja, o začasnem skrajšanju sodnijske pra-

kse za Bosno in Hercegovino i. dr. Nato se je nadaljevala debata o zakonu za zaščito delavcev, o katerem je vladala precejšnja enotnost pri zastopnikih vseh klubov. Pri glasovanju za posamezne člene so bili sprejeti vsi členi tega zakona z malenkostnimi izpremembami člena, ki govori o zmanjšanju števila uradnikov delavskih inšpektoratov.

Beograd, 7. decembra. Druga sekcija zakonodajnega odbora se je sestala ob 10. uri dopoldne pod predsedstvom g. Ljube Jovanovića. Na dnevnem redu je volilni zakon za mestne občine na Hrvaškem in v Slavoniji. Sprejetih je bilo 13 členov tega zakona. Živa debata se je razvila o aktivni in pasivni volilni pravici. Z enim glasom večine je bil sprejet predlog dr. Popovića, da se imajo v volilni zakon za mestne občine, kar se tiče ženske volilne pravice, uvesti odredbe volilnega zakona za selške občine. Prihodnja seja je odrejena za jutri dopoldne.

Sporazum med Anglijo in Irsko?

London, 6. decembra. Lord Birkenhead je danes v govoru naznanil podrobnosti dogovora s sinfajnovci. Glavni pogoji ureditve tega vprašanja so nastopili: Z malim pridržkom dobi Irska isti položaj, kakor Kanada, Avstralija, Nova Zelandija in Južna Afrika. Imenovala se bo »Svobodna irska država«. Poizkusilo se bo, urediti Irsko na isti podlagi, ki se je z uspehom uvedla v Južni Afriki. Zastopniki sinfajnovcev so pripravljani, sporočiti irskemu parlamentu, da novoustanovljena svobodna irska država ne sklene pogodbe z britsko državo, temveč da vstopi v britsko državo. Zvestoba svobodne irske države napram britski državni skupnosti in kralju Jurju se bo jasno in nedvoumno izražala v ustavi irske države. V finančnih vprašanjih ima južnoirski parlament vodstvo. Irska bo prevzela gotov del nacionalnih dolgov ter v njih izdatkov. Ta znesek bo doletel razsodnik. Ako hoče Ulster po enem mesecu po sprejetju zakona obdržati svoja dosedanja pooblastila, jih lahko

obdrži. Ako hoče Ulster obdržati svoje zastopstvo v angleški splojni zbornici, se bo ta sklep spoštoval. Ako Ulster ne bi bil pripravljen, poslali v vseirski parlament svoje zastopnike, mu tega ni treba storiti in se bo v tem oziru ščitil. Ti pogoji se bodo v novem letu predložili obema zbornicama britskega parlamenta. Ako jih obe zbornici ne bi odobrili, bo angleški narod kmalu dobil priliko za odločitev.

London, 6. decembra. V zmislu angleško-irskega dogovora bodo bojne sile britanske države čuvale obale Velike Britanije in Irske do onega trenutka, ko bo mogla irska vlada za to sama skrbeti. Irska vlada bo britanskim bojnim silam v miru in v vojni, na morju in v zraku nudila iste ugodnosti, kakor britanska vlada. Luke Velike Britanije in Irske bodo ladjam obeh dežel popolnoma proste in odprte. Vojaštvo Irske ne bo presegalo števila velikobritanskih čet v primeri na gostoto prebivalstva obeh dežel.

LAKOTA V RUSIJI.

Harkov, 6. dec. Okrožje Odesa se je proglasilo kot ozemlje, kjer divja lakota. Okolica mesta v obsegu 15 vrst je središče lakote na ozemlju Volge. Prebivalstvo umira dobesedno vsled lakote.

NOVI VOLILNI ZAKON.

Zagreb, 7. dec. (Izv.) »Novosti« doznajajo iz Beograda, da bo novi volilni zakon izdelan po najmodernejših načelih. Predvideno je v splošnem glasovanje s kroglicami, ker se je ta način glasovanja že pri državnoborskih volitvah izkazal kot najbolj praktičen. S tem zakonom naj bi bila tudi ženskam priznana pasivna volilna pravica. Predvideno je pa za volilno pravico daljše bivanje v občini kot doslej.

RAZŠIRJENA ŽENSKA VOLILNA PRAVICA NA HRVATSKEM.

Zagreb, 7. dec. »Riječ« poroča iz Beograda, da je imela danes druga sekcija zakonodajnega odbora sejo, na kateri se je razpravljalo o občinskem volilnem redu za mesta na Hrvaškem. Pri členu 1. se je razširila ženska volilna pravica. Razen onih, ki so dosedaj imele volilno pravico, se je razširila ta pravica tudi na one, ki vodijo samostojno gospodinjstvo, ki so nameščene v javnih ali privatnih službah in ki so z uspehom dovršile srednjo šolo ali te enako strokovno šolo. Sekcija je došla do člena 14 in bo jutri nadaljevala razpravo.

OBČINSKE VOLITVE V ZAGREBU ODGOĐENE.

Zagreb, 7. decembra. »Riječ« poroča iz Beograda: Ker se je danes na seji druge sekcije zakonodajnega odbora izvršila temeljita izprememba v zakonu o volilnem redu za mesta na Hrvaškem, je ministrstvo za notranje stvari odredilo, da se občinske volitve v Zagrebu odgodijo. Ravno tako se je postopalo tudi v Ljubljani, ko je uredba o volilnem redu prišla pred zakonodajni odbor.

V SUBOTICI ARETIRANI MADŽARSKI ŠPIJONI.

Subotica, 7. dec. (Izv.) Tukaj je bilo aretiranih več oseb, ki so osumljene, da so vodile špijonažo v korist Madžarske. Med temi se nahaja turednik nekega tukajšnjega lista in en poštni kontrolor. Poslednji je imel v svojem stanovanju nameščene brozjavne in telefonske aparate, tako da je mogel biti stalno v zvezi s Segedinom.

ZMANJŠANJE PRORAČUNA ZA JANUARSKO DVANAJSTINO.

Beograd, 7. dec. Posamezni odseki finančnega odbora narodne skupščine so dogovorno z ministrom in njegovimi eksperti imeli sejo v svrhu, da se izvrši potrebna redukcija proračuna za januarsko dvajsetino, da bi se prihranilo 80 milijonov dinarjev. Ti odseki so začeli svoje delo. Tako se je prvi sekciji v sporazumu z vojnim ministrom posrečilo, da se je črtala vsota 20 milijonov dinarjev. Drugi sekciji se je posrečilo, da je proračun ministra za soc. politiko zmanjšalo za 8 milijonov dinarjev.

MATI MINISTRA PRIBIČEVIĆA UMRLA.

Zagreb, 7. dec. Danes ob 12.30 je v bolnici usmiljenih bratov umrla ga. Kristina Pribičević, mati ministra Pribičevića.

VOLITVE V OZEMLJU VILNE.

Varšava, 6. decembra. General Zeligowski je objavil odlok, s katerim prenaša vohovno oblast ozemlje Vilne na predsednika vladne komisije Meysztowicza. V odluku se tudi določijo volitve za 8. januar. O priliki prenosa oblasti od generala Zeligowskega na Meysztowicza je bil podpisan amnestijski odlok. Oficialni časopis Vilne objavlja volitveni odlok, katerega glavne točke so nastopne: Splošno glasovanje obeh spolov, razdeljeno po okrožjih, volijo vse osebe, ki so dosegle 21. leto razen vojakov in policijskih funkcionarjev, ki se nahajajo v aktivni službi. Ozemlje Vilne je razdeljeno na 12 okrožij.

Železničarjem!

Koalicija strokovnih železničarskih organizacij, kraljevine SHS sklicuje

javen železničarski shod

v veliki dvorani hotela Union dne 9. t. m. ob 19.30 uri (pol 8. zvečer). Dnevni red: Poročilo delegatov vrhovnega odbora koalicije o podvzetih korakih v Beogradu.

Železničarji! Vaša dolžnost je, da se shoda točno in r. moštevilno udeležite!

Vodstvo koalicije.

Sedanla kriza in država.

Vladne krize, ki nastopajo v parlamentarnih državah morejo imeti raznolike povode. Večinoma izhajajo iz neposrednih nezaupnic, ki jih izrekaajo parlamenti vladam radi neuspešnega delovanja. V tem oziru se rešujejo take krize enostavno z novimi ministrstvi, ki se opirajo na novo sestavljene parlamentarne večine. Tudi nastopajo pogosto vladne krize iz osebnih momentov, kadar se ministrska skupnost razdere nad posameznimi osebnostmi. Današnja kriza pa, v katero smo po enomesečni pripravi definitivno prispeli, ne očituje niti prvih niti drugih razlogov. Gre za resnejše vzroke kakor je nezaitpnica parlamenta ali pa osebna divergenca posameznega vladnega člana. Vzroki so državopolitične narave in zato moramo imenovati to krizo opasno državno krizo, v kakoršno smo prijadrali po treh letih skupnega življenja.

Poglejmo v čem tiči politični temelj sedanje državne krize! Nositelj dosedanje ustavne, notranje in gospodarsko-socialne politike v naši državi je bila skoro izključno demokratična stranka. Svojemu političnemu delovanju je postavila vrhovno načelo narodnega in kulturnega edinstva, katero smatra za temelj močnega državnega razvoja jugoslovanskega naroda. Ona izhaja pri tem iz bojazni, da bi se v zajedni državi ne razvile dosedanje plemenske in kulturne razlike, kakoršne očitujejo posamezni deli našega naroda. V tem oziru se je odločno postavila na rob političnim tendencam, ki so se pojavile na Hrvaškem. Na Slovenskem pa zagovarja tako upravno in kulturno politiko, ki naj čimprej izbriše samostalno veljavo slovenskega jezika in kulture. To svojo politiko je bila demokratična stranka uspela voditi tako daleč, da je izglasovala Vidovdansko ustavo, s katero je menila ugonobiti plemenske razlike.

Demokratska stranka pa je bila pri celi svoji politiki pozabila na osnovne sile, ki naj izvedejo edinstvo naroda in kulture. Zmota obstoja v tem, da smatra edinstvo plemenskih razlik in kulturnih diferenc za take socialne formacije, ki se dajo voditi potom enostavnih dekretov in ustavnih določil, potom političnega nasilja in oblastvene razdelitve. Ona je bila pozabila na osnovno funkcijo, ki jo ima v socialnem življenju soglasje mirni sporazumi in bratska skupnost. Ustavna, dekretalna določila so onemoglo sredstvo tam, kjer se določen narod politično in duševno tako razcepi, da nastopa kot vodilna črta javnega mnenja mržnja in sovraštvo proti vladnim ukrepom, proti državnemu aparatu, proti državi sami. Edino tedaj, ako bi bila demokratična stranka uspela potegniti za sabo narod, kateremu je poizkušala vsiliti svoje strankarske nazore o državni ureditvi, o narodnem in kulturnem edinstvu, bi se moglo govoriti, da je bila dejansko državnotvorna, da je gradila v bodočnost. Njena notranja politika, njena upravna korupcija, ki je danes splošno priznana, njena gospodarska in socialna politika pa je zašla na taka pota, da je danes odločna večina hrvaškega in slovenskega naroda proti njeni politiki.

Danes je nastopila resna kriza njene koalicijske politike z radikalno stranko, s katero edino je mogla računati na obstoj dosedanje politike v državi. Radikali se obotavljajo stopiti znova z demokrati v skupno delo. Razvidno je, da demokratična stranka ne more misliti, da bi v bližnji bodočnosti izpremenila kakorkoli politično voljo jugoslovanskega naroda v svoj prid. Na Slovenskem mora računati pri bližnjih volitvah na poraz. Na Hrvaškem ji bo še slabše. Radikali se bodo tedaj odločno postavili na stran tistih, ki hočejo, da zavlada narodna volja kot vrhovno načelo našega parlamentarnega, vladnega in državnega življenja. Brez upoštevanja tega načela ni mogoče stvoriti enotne Jugoslavije, niti narodno enotne, še manj pa kulturno. Močna država, narodno edinstvo in skupni kulturni tip jugoslovanskega naroda je ostvarljiv samo s pristankom naroda samega, to se pravi njegove večine. Kadar se Hrvti po novih volitvah odločijo v Beograd, tedaj šele se bodo postavljali trajni temelji našemu skupnemu državnemu, narodnemu in kulturnemu življenju, tedaj šele se bo ta trojna skupnost začela udeleževati, ker bo temeljila na javnem soglasju prizadetih treh delov našega naroda. Sedanja kriza znači rrvno stopnjo v zgodovinskem preobratu naše državne politike k resnični moči in edinstvu na temelju narodnega soglasja.

LLOYD GEORGE NE ODPOTUJE V WASHINGTON.

London, 6. decembra. Zaradi predstoječega zasedanja parlamenta je moral Lloyd George opustiti namero odpotovati v Washington.

IZ DUNAJA IZGNANI MADŽARSKI KOMUNISTI.

Dunaj, 7. decembra. Kakor javljajo listi, je bilo zadnje dni 12 madžarskih komunističnih beguncev, ki so se nahajali na Dunaju, izgnanih, ker se je ugotovilo, da so kršili pogoje, pod katerimi jim je bilo dovoljeno bivanje na Dunaju, namreč da se ne smejo politično udeleževati. Med izgnanimi je šest bivših ljudskih komisarjev Kunovega režima.

IZ WASHINGTONSKE KONFERENCE.

Newyork, 6. decembra. Generalni tajnik kitajske delegacije v Washingtonu Tiao je kot protest proti negativnim uspehom, ki ga je imela Kitajska s svojimi zahtevami, podal ostavko.

Washington, 7. decembra. V svoji poslanici na kongres je izjavil predsednik Harding glede proračuna, da nudi inozemstvu velike ugodnosti in pristavil, da izvršile sile ne morejo obravnavati vprašanja dolgo. Položaj onih, ki so najeli v Ameriki posojila, bi se zboljšal, ako bi se moglo napravljati o konsolidaciji in ureditvi zapadlih obresti. Glede Rusije je izjavil predsednik: Zedinjene države ne priznavajo sovjetov; toda z ozirom na trpljenje ruskega ljudstva in na sarnne slučaje vsled lakote priporoča kongresu, da dovoli kredit za pomožno akcijo. Končno se je predsednik bavil

z washingtonsko razorožitveno konferenco in dejal, da ni neverjetno, da bo konferenca imela najboljše posledice za ves svet.

Dunaj, 7. decembra. »Neue Freie Presse« poroča: »New York Herald« javlja iz Tokija: Kabinetski svet je oficijelno naznanil, da Japonska sprejme Hughesov predlog razmerja za brodogoj 5 : 5 : 3. Japonski delegat v odseku za Daljni vzhod je izjavil, da je Japonska pripravljena odpovedati se Santungu, pač pa si pridruži pravico do šantunške železnice, čije upravlja po Kitajski ni mogoča.

VOLKOVI V ZAGREBŠKI OKOLICI.

Zagreb, 6. dec. (Izv.) Kakor javljajo listi, se je vsled padlega snega pojavilo v bližini Zagreba precej volkov, ki so na več krajih napadli kmete, vozeče živila v mesto. Kmetje so zaradi tega zahtevali od lovškega društva orožje, da se morejo obraniti zverji.

Borzna poročila.

Beograd, 7. dec. Valute: lire 287.50, marke 31.17 in pol, levi 44.50, češke krone 76, avstr. krone 1.17 in pol. Devize: London 280, Pariz 513.70, Zeneva 130.40, Milan 294, Praga 76.50, Berlin 31, Dunaj 0.92, Budimpešta 8.50.

Zagreb, 7. dec. Devize: Berlin 125—133, Italija 1170—1177, London 1110—1120, Newyork 0—275, Pariz 2050—2075, Praga 304—305, Svica 5300—0, Dunaj 3.60—3.75, Budimpešta 33—35. Valute: Dolarji 267—271, avstrijske krone 0—4.50, carski rublji 26—28, nem. marke 127—133, ital. lire 1155—1160, holz. levi 0—190.

ŠVICARSKI ZVEZNI SVET IN POVRATEK ZITE.

Bern, 6. dec. Zvezni svet je sklenil, dovoliti bivši cesarici Ziti kot materi bolnega otroka prihod v Švico s pogojem, da mora takoj, ko bo izvršena operacija in bo odstranjena nevarnost, deželo zopet zapustiti.

Pred likvidacijo grško-turšk. spora.

Kakor se poroča, je Grčija pristala na to, da velesile posredujejo med njo in Turčijo. S tem se morda grško-turška vojna bliža svojem zaključku, s tem pa se hkrati grška vlada podvrže razsodbi entente, čemur se je doslej upirala, za kar je imela dovolj tehtne razloge. Kajti ententa se je bila že odločila, da revidira sevresko mirovno pogodbo na korist Turčije in na škodo Grčije in sicer v Mali Aziji ter v vzhodni Traciji. Da bi to preprečila, je začela Grčija vojno s kemalistično vlado v Angori, hoteli jo na svojo roko prisiliti, da ostane na stališču sevreskega mira in da ga prizna.

Gunaris na svojih potovanjih po Evropi, z obiski v Parizu in Londonu ni dosegel zaželenega uspeha. Da se obraca Grčija sedaj na entente državniške, je znamenje, da se vrača na bno točko, na kateri je bila stvar že pred začetkom vojne v Mali Aziji. Zadeva je tedaj za Grke mnogo bližja porazu nego zmagi.

Nastaja pa vprašanje, kako pa bo ententa posredovala, ali kakor se da konkretnije izraziti, v koliko bo hotela revidirati sevresko mirovno pogodbo. Vsekakor je treba konstatirati, da so držali Grki ves čas vse sporno ozemlje in da so izven tega prodrli daleč v Turčijo, kjer stoji še danes. To bi v normalnih okoliščinah pač govorilo zanje. Toda poročali smo, da se trdi v ententi, da so Francozi po Franklin-Bouillonu dali Angori obljubo, da bodo podpirali njene težnje po Smirni in Traciji. Da bodo skušali v resnici to obljubo izvršiti, si lahko predstavljamo, saj so sami prepustili Turčiji in Ciliciji in severni Siriji znaten del onega teritorija, ki je bil že prisojen njim. Pričakovati je, da bodo šli na roke Turčiji, katero si hočejo na ta način pridobiti zase, tembolj, ko gre vse na stroške — tretjega.

Toda ves čas smo imeli priliko opazovati, da je Anglija stala grškemu stališču bližje nego turškemu. Ona očitno nima nič proti temu, ako ostanejo Grki v Traciji ter v Smirni. Opazovali smo že, da mnogo bolj odgovarja angleškemu interesu, ako so dardanele ožine razdeljene med obe državi, oziroma ako jih obvladujejo Grki. Kajti Grčija kot pretežno namorska država ne more kljubovati Angliji tako kakor Turčija, kar je v slučaju eventualnih bodočih konfliktov z Rusijo zelo važno. Anglija vodi še vedno račune v Carigradu in s favoriziranjem grškega stališča se uspešneje pripravlja za obrambo angleškega morskega gospodarstva, nego ako zastopa stvar Turčije.

Morda doživimo tedaj nov primer angleško-francoskega nasprotstva pri bodočem urejanju grškoturškega spora, kakor pred meseci v šlezijski zadevi.

Notranja kolonizacija.

Označili smo zadnjič tendenco pri velikih narodih, v kolonijah preskrbeti prostora za naseljevanje onega svojega prebivalstva, za katerega tam domovina nima več prostora. Le malo narodov je tako srečnih, da jim tako izseljevanje ne pomeni narodne izgube, marveč celo obratno, kakor n. pr. pri Angležih in Rusih. Pri nas malih

narodih tega ni bilo; mi smo trošili svoje že itak pičle moči ter poživljali življensko silo večjim narodom, v svoji bližini Nemcem in Italijanom, onstran oceana Angležem.

Osvobojenje nas je postavilo pred nove probleme. Na prvi pogled se je stvar glede izseljevanja razrešila brez našega sodelovanja na zelo enostaven način s tem, da je severoameriška Unija omejila priseljevanje iz Evrope na zelo majhno mero. Toda stvar s tem za nas ne more biti rešena. Kajti mala posest, ki med našimi kmeti prevladuje, ne nudi ljudev dovolj za službo, dovolj dohodkov in treba bo tudi za naprej iskati nadomestila. Izseljevanje pa je le najprimitivnejši pripomoček; samostojen in količjak podjeten narod mora misliti na druga smotnejša sredstva.

Opozorimo naj danes predvsem na notranjo kolonizacijo. Ta je ravno pri nas še v veliki meri mogoča in zelo potrebna. Vršiti se more v dveh smereh. Prvič se more prebivalstvo še močno zgostiti, ako razvijemo doma industrijo, ki naj bi absorbirala vse one delovne moči, ki se v poljedelstvu ne morejo s pridom udeleževati. Čim bližje so zastopane take večje industrijske panoge sredi našega kmetijskega poklica sam preobljudenega ozemlja, tem večji pomen imajo v opisane svrhe.

Druga vrsta je resnična kolonizacija če ne pošeljenih ali le redko obljubljenih predelov z naselniki, kibi se pečali s kmetijstvom. V te namene bi se dobilo še dokaj zemljišča v Vojvodini, še več pa v južni Srbiji. Za naše slovenske razmere je sicer prva pot gotovo pripravnija, toda tudi druge ne smemo zanemarjati. Radi kulturnosti južnih pokrajin jih ne smemo podcenjevati, njih vrednost bo stalno rasla. Ko so kolonizirali Vojvodino pred 150 leti je tudi veljala za divjo deželo; a pogledimo jo danes, kako je srečen, kdor ima tamkaj svoj dom. Ta primer je zelo poučen in aktuelen.

Na te stvari ne opozarjamo kar mimogrede, marveč vsled spoznanja, da mi izseljeniškem vprašanju posvečamo premalo brige. Kdor je le nekoliko poučen o razmerah pri nas na kmetih, ta ve, da je danes v vsaki vasi izdatno število delovnih moči na razpolago — ne da bi pri tem kmetijski posel bistveno trpel. In kolikor bolj se bodo udomačili stroji v poljedelstvu, kolikor bolj bo napredovala elektrifikacija dežele, ki jo je le vojna zadržala, toliko aktuelnejša in hujša bo kriza izseljevanja. Ekonomija narodne moči nam vleva, da se pobrigamo pravočasno za sredstva sanacije.

Slovenci, Slovenke, pomagajte!

»Kolo jugoslovanskih sester« v Ljubljani hoče za Božič oblični najrevnejše med revnimi, ljubljanskimi otroci. K temu lepemu namenu je prispevala Jugoslovanska Matica, dalje hoče prispjevati mestna občina Ljubljanska. »Kolo« pa se obrača še na vse Ljubljance s prošnjo, da mu prihrane na pomoč z blagom ali denarjem. Strašna, neznosna je beda, ki tare revne sloje. Kadar kupujete bogata darila svojim dragim, spomnite se takrat tudi revežev! Vas, Ljubljanke, vse, ki ste dobrih in spretnih rok, pa poziva kolo, pridite v prav velikem številu!

Pomagajte živati oblačila, da pripravimo ubožnim ljublj. bratcem in sestram tople božične darove! Vsaka, ki le more, naj žrtvuje vsaj par ur. da z delom svojih rok pripomore k ublažitvi bede prezebahajočih otrok! Ze prikrojene obleke najprilagodijo za živane dobite v društveni sobi »Kola jugoslovanskih sester«, Šolski drevored šte. 2/II., kjer se sprejemajo tudi darila v blagu ali denarju za siromašno deco vsak dan od 9. do 11. dopoldne.

Usoda slov. delavca pri mestnih podjetjih v Mariboru.

(Slučaj Waldhauser).

Slučaj Waldhauser nam kaže trnjevo pot, katero mora hoditi zaveden slovenski delavec v jugoslovanskem Mariboru in ves grdi ter, katerega uporabljajo internacionalci nad svojimi sodelavci, ako hočejo iti svoja pota in nečelo biti slepo orodje v njihovi stranki. Ta mučen vtiš je odnesel prejšnji tork z mestne občinske dvorane vsak, kdor seveda ni slep in brezpozelen pristaš JSDS. Naj sledi objektivno poročilo:

Zupan Grčar prečita tozadevno poročilo ravnatelja mestne planine (inž. Tomšič), kjer omenja, da je bil Waldhauser s svojo družino sprejet kot pomočnik delavca le začasno. Med prejele uslužbenosti delavci in Waldhauserjem so nastali večkrat prepri. Nekdo je prišel W. k delavcu v drugi odelek in sta se sporekla. (Obč. svetnik Slanovec: »No, in ta ga je ven vrgel. Obč. svetnik Dekleva iz stranke NSS: »Da, tako delate vi in vaša stranka s pristaši drugih strank.«) Ravnatelj nadalje poroča, da je odpuštil W. iz službe ker primanjkuje dela in bo treba še več delavcev v kratkem odpuštili. Zanka pa, da bi bil pri odpuštu W. vplivali nanj drugi delavci v planini. Tako poročilo ravnatelja. Zupan omenja potrebo kvalificiranih delavcev za vspevanje podjetij ter povdarja, da se ni pri sprejemanju novih moči v službo nikoli oziral na strankarstvo. Pristavi pa »ker ni imel takih ljudi na razpolago«. Zanka, da bi bil on kakorkoli povzročil vpoklic W. k volakom. Na zadnje bi mu lahko še kdo očital, da je on povzročil in odredil mobilizacijo. Celo zadevo naslika tako, kakor da se je vršila popolnoma korektno in apeli, da se njegovega jugoslovanskega dobrovoljstva ne dotika ne tu, ne kje drugje, ker to je njegova popolnoma zasebna zadeva.

Na to povzame besedo podžupan g. Roglič (NSS), ki konstatira in podpre z datumi in pričami sledeča dejstva:

W. je koroski plebsični begunc in naš državljani. Organiziran je bil od početka pri NSZ. Ker so njegovi sodelavci v planini vplivali na W. z grožnjami in terorjem, je slednji plačal tudi v organizacijo JSDS članarino po nasvetu nekega inteligenta, češ, da bo imel mir pred internacionalci. Še vedno pa je ostal član NSZ. Ker pa tudi potem ni imel miru radi svoje narodnosti, je naposled ogrožen izjavil, da, ker so taki, tudi plačeval ne bo več za njihovo organizacijo. Od tistega časa pa ni imel več miru. Ponovno je prišlo med njim in njegovimi sodelavci zaradi narodnosti in političnega naziranja do prerekanj in celo do delanskega napada s kolom, pri čemur je bil W. ranjen s tremi udarci. To je sodniško dokazano, ker je bil delavec Pivetz radi tega obsojen. W. pa oproščan, česar zupan niti omenil ni. Z datumom je navedel, kdaj da je bila deputacija internacionalnega delavstva v planini pri ravnatelju. Ko je W. vprašal, čemu gre deputacija k ravnatelju so mu odgovorili, češ, boš že videl. In nato je sledila odpoved 26. nov. W. je bil neupravičeno poklican k volakom, zakaj on je rojen l. 1893. Ta letnik pa ni bil mobiliziran. Pozivnica se je glasila na ime Waldhauser, ampak na ime Waldhauser. Pa se je W. vrnil 12. dec. in hotel nastopiti službo — ker mu je bilo odpovedano s 26. nov., so ga sodelavci obstopili ter ga niso pustili k delu. Pač pa je šla deputacija k ravnatelju ter izjavila skozi zaprta vrata, da ne sme W. na delo, sicer da bodo vsi delo zapustili. Ravnatelj jim je odgovoril, da naj pride W. ob pol 9. uri k njemu.

Takrat je ravnatelj W. izjavil, da ne sme več na delo. Za plačilo do odpovednega roka 26. nov. se pa seveda ni zmenil. Tako je bil W. na cesti s svojo družino, ko se je vrnil od volakov, kamor je bil neupravičeno poklican.

Zato se je klub obč. svetnikov obrnil na zupana s prošnjo, da pojasni to zadevo, predno »skliče občinsko sejo in izjavi, če vzame neupravičeno odpovednega W. zopet — morda tudi kje drugje v službo. Zupan pa ni smatral vredno odgovarjati odločno sodelujočemu klubu pri obči. upravi in tako je bil klub primoran staviti danes tozadevno interpelacijo. Stranka NSS ne pripozna teorija — tudi rdečega ne — in bi se prav tako zavzela za slovenskega delavca pa naj pripada katerikoli stranki. Zakaj načelo je: najprej Jugoslovani h kruhu, potem drugi.

Na ta izvajanja podžupana Rogliča, se zupan Grčar izgovarja na službeno poročilo ravnatelja planarne ter pripominja, da mu o kakik tozadevni sodniški ugotovitvi ni bilo znano. Nadalje pripominja, da je primoran čuvati avtonomijo mesta, ker je v tej zadevi interveniralo okrajno glavarstvo in celo pokrajinska uprava. To pa pove v taki obliki, kakor, da bi bila te intervencije zaprosila stranka NSS.

Pri tej priliki pa se dvigne vihar ogorčenja proti klubu NSS v vrstah varuhov avtonomije t. i. med svetniki JSDS in SLS. Posebno ogorčen je bil dr. Vrstovšek; iz klopi, kjer sedijo svetniki JSDS pa so letele psovke »denuncijanti« in podobno na klub NSS. Zupan pokliče Slanovca zaradi psovke k redu.

Ko se poleže vihar in razburjenje, pojasni podžupan Roglič zadevo »intervencije«. Waldhauser se je vrnil od volakov ter je bil s svojo družino izpostavljen največji bedi: brez službe in brez gmotnih sredstev. V tej sili se je W. obrnil osebno — ne pa stranka NSS — na g. okr. glavarja Lajnsčiča, ki se je telefonično informiral pri zupanu o tej zadevi in dobil odgovor, da zupan politika ne sprejema v službo. Če se je morda okr. glavarstvo obrnilo v tej zadevi na pokrajinsko vlado, je to njegova stvar, ne pa stvar kluba NSS, ki ni v tej zadevi nikjer prošil za intervencijo.

Za podžupana Rogliča govori svetnik Slanovec (JSDS) češ, da je vse to umetno privzoričen »stamam« v demagoške svrhe NSS. Odločno je proti temu, da bi se obrzhal W. v službi ter govori o tisoč brezposelnih socialdemokratov v Mariboru. Obsoja, da se s takimi malenkostmi nadleguje g. zupana ter pravi, da pride na tel poti nasled tako daleč, da bo svetnik Zebot interpeliral zupana, če kakšna mlekarica ne bo mogla kihniti. Sploh se boji, da bo moral v bodoče zupan in mestni svet opravljati še posle babice. Govoril je medlo in mešal vse mogoče stvari. Ker je sam čutil, da niso njegova izvajanja dovolj podprta in je dobival vse polno medlečev, zato je svoj govor podprl z razbijanjem po pultu tako, da ga je dr. Vrstovšek opozoril na argumentacijo.

Za Slanovcem je govoril svetnik dr. Vrstovšek. Opozarja, da se mu je že splošno zdelo neprimerno to zadevo spravljati pred javno sejo. Take stvari se uredi medsebojno že preje za kulise. Podžupan bi moral imeti toliko veljave in vpliva, da bi se moral tudi zupan ozirati nanj. Zupan naj ne misli, da je nad vsemi in vse on sam, drugi pa nič. Izpovedi pa, da je bilo iz vidika teorije, ki se tu kaže, popolnoma umestno obravnavati to zadevo, četudi vzame veliko časa. Izjavlja, da glede poskusa kršenja mestne avtonomije, namreč intervencije okr. glavarstva in pokrajinske uprave, ne zadene kluba NSS nobena krivda. On bi moral verjeti uradnemu poročilu g. zupana v prvi vrsti. In je izprva tudi verjel. Po izjavljanju NSS kluba, ki je prišel s takimi dokazi, pa se je njegova vera v uradno zupanova poročila omajala. Zakaj zupan sodniške ugotovitve, ki dobro osvetljuje razmere med W. in njegovimi sodelavci, niti ne omenja? To da misliti, da ni vse tako, kakor je poročal g. zupan in so dvomi o verodostojnosti njegovega poročila vselakor upravičeni. Ravnateljevo in po njem zupanova poročila omenja samo tisto, kar je W. v škodo, ne povdarja pa ničesar, kar bi bilo v njegov prilog. Tako se človeka ne sodi. Zelo nedosledno je zupanova izjava, da se ni nikdar oziral pri sprejemu moči na strankarstvo. Minuto pozneje je pa že povdarjal, da je bil izvoljen na program JSDS in je postal zupan kot strankar. — O predlogu NSS glede pričenja

mestnih uslužbencev našemu jeziku in eventualnemu odpustu onih, ki se ne nauče našega jezika v določenem roku, mu ni potreba razpravljati, ker je stvar sama ob sebi umavna. Pač pa bi ne kazalo, da bi se tehnične moči prehitro menjale, ker bi bilo to obični v breme, ker bi morala plačevati še delazmožnih pokojnikov in mesto teh vzdrževati še fiktivne nastavljenice. — Ker je torej zadeva W. po poročilu zupana in pa po izjavljanju NSS kluba nejasna in si ta poročila nasprotujeta, zato predlaga izvolitev petčlanske komisije, ki naj vso to zadevo natančno preišče in potem poroča obč. svetu.

Obč. svetnik Slanovec (JSDS): »To je že moj predlog! G. zupan ga že ima na mizi. Mi stavimo svoj predlog!«

Slanovec se umiri. Dr. Vrstovšek predlaga 2 člana JSDS, po enega pa naj dobi vsaka slovenska stranka. Zupan Grčar razglasi kratko na dr. Vrstovškova izvajanja ter zagotovi, da si bo poskrbel vpogled v sodni akt Waldhauser contra Pivetz in če se ugotovi kakšna nerednost, da pridejo pri eventualni odpušitvi delavstva v prvi vrsti pretepači na svoj račun.

Nato izjavi načelnik kluba JDS dr. Serbec, da bi se morale podobne stvari na vsak način rešiti preje. Povdarja pa, da se ni pravilno postopalo pri W. Odpovedalo se mu je službo s 26. nov. Na cesti se ga postavilo s 12. nov., ne da bi se mu plačalo do odpovednega roka. Do 26. nov. je dolžna občina W. plačati, pa četudi ni delal. Njegov klub bo glasoval v obeh slučajih za predlog NSS. Omenil še proti JSDS, ki se tako rada sklicuje na svobodo, da morajo to svobodo spoštovati tudi pri drugih.

Zupan Grčar je sicer omenil, da hoče še nekaj povdariti, a izjavil, da je pravzaprav že tako vse povedal in utihne.

K besedi se sili svetnik Slanovec. Podžupan konstatira, da hoče Slanovec že tretjič govoriti k tej stvari, kar pravilnik ne dopušča. Mesto Slanovca izprekoži par besed neki drugi njegov somišljenik, pa skrajno nerodno. Le toliko se ga je umelo, da on delavec neče ostati tam, kjer ga ne marajo, ampak si poišče drugo službo. Po njegovem mnenju bi moral torej W. kar na cesti s trehbutom za kruhom samo zato, ker ga niso marali njegovi sodelavci — internacionalci.

Zaključno besedo dobi podžupan Roglič, ki izjavi sledeče:

Mi zahtevamo, da se nas upošteva, ako hoče naše sodelovanje. Te zadeve mi nismo hoteli spraviti v javnost. Zato smo se obrnili na zupana in ga prosili pojasnila. On pa nas ni smatral toliko vrednim, da bi nam bil dal odgovor, kar bi zahtevali že takt, če bi ga že ne zahtevalo naše delo v vseh, odsekah občinske uprave. Torej nismo krivi mi, da je prišlo tako daleč, ampak je kriv zupan, ker nas ni smatral vrednim odgovora. Zato smo bili prisiljeni iti do skrajnosti in bomo tudi izvajali konsekvence, ako se ponovi kak podobnega v bodoče, ali pa če tu ne najdemo zadoščanja.

Kar se pa tiče zamenjave vodilnih uradnikov in tehničnih moči, da bi se s prehitrim izmenjavanjem preveč obremenila občina, kakor misli obč. svetnik dr. Vrstovšek, je pa stvar drugačna. Zakaj vse te vodilne tehnične moči, ki ne znajo našega jezika in se ga po večini tudi ne marajo učiti, imajo pridlene pomožne uradnike prevajalce, ki stanejo posamezno občino tudi 3-4000 K mesečno, kateri zneski bi bili obični prihranki, ako bi gospodje znali službeni jezik. Večina teh gospodov pa ne kaže v tem oziru prav nobene dobre volje in je danes po treh letih v znanju službenega jezika tam, kakor je bila ob prevaru. Zato je treba vsem odločno povedati, da naj se nauče službenega jezika, ali pa naj si poiščejo kruha drugje. Kdor sovraži naš jezik, sovraži tudi nas in našo državo, naj pa tudi sovraži naš kruh. Opaža se tudi, da nekateri gospodje na vodilnih mestih namenoma nočejo drugih priločiti svoje stroke, samo za to, da bi bili sami neobhodno potrebni. Pa tudi tem metodam se mora priti v okom. Da se povrne k zadevi W. izjavi, da hoče njegova stranka še vnaprej sodelovati, ampak s tem omalovaževanjem s strani zupana mora biti enkrat za vselej konec. Zakaj vsakdo bi se lahko vprašal, kje imamo pamet, da ne delamo vestno in z najboljšo voljo v prid občine, pa nazadnje nismo vredni niti enega odgovora od strani zupana. Če pa nočete našega sodelovanja — saj kakor vidim imate zadosti prav zmognih gospodov, ki bodo to delo z

Renesansa.

(Konec.)

Stari Jelini i Rimljani jako su ljubili život. Kultivirali su čula. Ovdje na zemlji upoznali su najfinija uživanja i sve slasti zemaljskog života, stoga i jelinska umetnost nije služila jedino kultu jelinskih bogova, nego je morala sve ono uraditi, da bi život Jelina bio što sjajniji.

I bogovi starih Jelina bili su dobri i veseli ljudi, čija je glava uvek bila okrunjena vencem od najkrupnijih ruža.

Hrišćanska religija bila je kult bola, bila je religija patnika i nevoljnika, bila je religija potlačenih i progonjenih. Hrišćanski bog je nemilosrdan i hladan kao kamen. Hrišćanski bog je vrlo strog sudija, što radi učinjenog greha kazni naslednike sedmog kolena. Hrišćanskomu bogu može se čovek približiti samo za najvećom poniznošću, sa drhtanjem i sa strahom. Hrišćanski bog zahteva od nas, da prezmemo sve ono, što nas veže za zemaljski život, što nam taj život osvežava, što nam taj život greje. Tome bogu podignute su za vreme crnog srednjeg veka ogromne katedrale i bazilike, sve samo veličanstvene i grandiozne gradjevine. I ti snažni simboli silne čežnje za nebom parali su svojim visokim tornjevima to nebo. Oko tih grančerc i daščare, gde su pobožni katolici živili suviše jadnim životom. Sve srebro, zlato i drago, kamenje poklanjali su ti siromasi crkvi, da bi se što više omilili bogu, a ta ista crkva zapovedala im je da žive što jadnijim životom, životom asketa i pokajnika.

Do toga doba bila je katolička crkva

jedini gospodar sveta. Sa svadjom papa u Avinjonu i kidanjem šizme završilo se grandiozno doba hrišćanske vere. Solastika je bila tada već na umoru. Nekoliko nastupa bolešljive pobožnosti kao što su bili Flagellanti u Francuskoj, »Bela braća« u Italiji, »vizijske« svete Katarine i utečaj svetog Bernharda u Sijeni i evandjevska tiranija celota Savonarole u Fiorenci, mogu se smatrati za vrlo redka i nasilna trzanja jednog života na umoru. Krivoverci i otpadnici u Nemačkoj i Engleskoj potresli su katoličku crkvu. Averhiste u Italiji potresli su religiju. Misticizma je polahko nestajalo i to upravo onog misticizma, što je održavao religiju i oplemenjivao katoličku crkvu. Upravo u to doba podigao je pesnik Petrarka svoj moćni glas u odbranu Antike. Pisao je polezljju i prozu na latinskom jeziku. Sa Petrarcom započinje onaj ogroman red Humanista, koji su oslobodili svet od tutorstva katoličke crkve i u Italiji utemeljili modernu civilizaciju. Askezu i slepo verovanje zamenula je očulnost i zdravo mišljenje. Osećaji lične snage ostali su pobjednici nad hrišćanskom poniznošću. Mesto raja i večnog nebeskog života zavoleli su ljudi ovaj kratki zemaljski život. I neznabožčki nazori u životu opet su zagospodarili svetom. No pošto je svaka umetnost ogledalo i hronika svoje epohe, opazilo se u to doba nov duh na svim umetničkim granama.

I za vreme 15. stoleća podizane su crkve, ali u tim bogomoljama nije dominirala mistična tama, nego intenzivan slaj sunčane svetlosti. I te nove bogomolje, ukrašene jedinstvenim umetničkim delima, pre se mogu sma-

trati za umetničke muzeje, nego za mesta sveta, gde se čovek mogao iskreno pomoliti svome bogu.

Tada se u svetu pojavila potreba za luksuzom i za reprezentacijom. Svaka talijanska varoš težila je, da postane što lepša i što bogatija. Zato su dizale monumentalne sudske zgrade, večnice, bolnice, muzeje i lođije. Bogati ljudi počeli su graditi veličanstvene palate, one otmene kuće patricija, koje još i danas daju pojedinim varošima neobičan sjaj.

Kako arhitektura, isto tako i vajarska umetnost nije više služila crkvi, nego životu. Postavljani su razni spomenici po javnim mestima. Podizani su konjički spomenici po raznim pljacama. Podizani su krasni bunari po lođijama i dvorištima pojedinih palata. Bogatim nadgrobnim spomenicima ukrašene su bile pojedine crkve. Lepim bistama ukrašene su pojedine palate.

Isto tako i slikarstvo nije više služilo crkvi nego životu. U to doba pojavljuju se vrlo daroviti slikari Leonardo, Rafael i Michelangelo, koji su bili sve ostalo, samo ne pobožni ljudi. I ako su ti slikari ponajviše ukrašivali crkve, opet zato i u njihovim fresko-slikama prevladuju motivi Antike, prevladuje lepota života, prevladuje krasota i bogatstvo kostima, prevladuje bogatstvo gradjevine i lepota landskapa. Ti i ostali slikari ilustrirali su »biblijske« svetovnim motivima. Na njihovim slikama nije bilo više svetitelja nego običnih ljudi.

15. stoleće neobično je ljubilo raskoš, bogatstvo i krasotu. Stvaralo je nove mode u toaleti. Za tanjanje slikare bio je ceo svet krasan botanički muzej, u kome su oni svaku biljku

posmatrali sa osobitom pažnjom. I sama katolička crkva izmirila se sa nazorima tadašnjih umetnika. Pošto je tadašnji čuveni teolog Raimundus u svome delu »Theologia naturalis« izrekao, da je priroda knjiga koju je bog ispisao svojim prstom, blagoslovio je svetsku radost onoga doba i težnju tadašnjih umetnika.

Talijanska Renesansa nije postala pukim slučajem. Svi oni genijalni ljudi nisu u jedan mah stupili na pozornicu. Opšta dispozicija duhova i osobita darovitost celog talijanskog naroda bila je uzrok neobičnog umetničkog razvika za vreme Renesanse.

U toj eposi nije bilo oficijelnih sudija za ukus, nije postojala kasta mandarina-estetična. Talijani za vreme Renesanse razumevali su dela svojih umetnika. Ne samo bogati i otmeni ljudi onoga vremena usavršavali su svoj ukus, nego i obični građani i obrtnici, jednom reči ceo talijanski narod. Po finocit ukusa mogao se za vreme Renesanse trgovac i zanatlija spraviti sa najfinijim i najobrazovanijim duhovima svoga vremena.

I pored one veličanstvene lepote što se razvila u Firenci, opet je Firenca bila sama druga domovina lepote, stara Atina bila je prva domovina. Pravi neznabožčki bogovi nisu se rodili u Firenci, nego u drugom čistijem zraku, u staroj Atini. I ona veličanstvena lepota, kojoj smo se divili u Firenci, bila je izdanak one jelinske biljke, što je iz Atine prerasla u Italiju, ali koja nije porasla ni tako visoko ni tako pravo kao jonski lovor.

I Firenci za vreme Renesanse ne mogu se spraviti sa Atinjancima za vreme Pariklesa. Ni jedan firentinski va-

jar ne može se spraviti sa Psydlasom. Firentinski vajari za vreme Renesanse samo su obnovili staro jelinsko vajarstvo, ali ne ono mirno i božanstveno vajarstvo koje stvarao Phydias, nego ono docnije, koje je stvarao Lysipp, u kojem je težio da postigne ljudsku stvarnost.

Talijanski vajari nisu postigli veličinu jelinske klasične skulpture. Talijani su brižljivije imitirali stvarnost. Više su težili za izrazom nego za formom.

U celoj modernoj umetnosti uzalud ćemo tražiti harmoniju.

Talijani kao sopstvena rasa stvorili su za vreme Renesanse pravu talijansku umetnost. U sredini talijanske umetnosti stajalo je ljudsko telo, prirodno, zdravo, energično i snažno, koje je bilo snabdeveno svim atletskim animalnim osebinama.

Umetnici za vreme Renesanse stvorili su jedinstvenu rasu, rasu krupnog i plemenitog tela, koja je otmeno živila i koja je sanjala o plemenitom čovečanstvu, rasu, jaču, veseliju i snažniju od naše današnje rase.

Jelinska umetnost, bila je monumentalna, umetnost Renesanse bila je dekorativna.

Kod starih Jelina su pojedine varoši nabavljale umetnička dela. Statuama jelinskih bogova i junaka bile su ukrašene njihove pijece i druga javna mesta. U Italiji su umetnici za pojedine ljude stvarili umetnička dela. Kod starih Jelina bila je umetnost javna stvar, kod Talijana - privatna.

Samo stari Jelini, ti klasični majstori, što su nas upoznali sa teorijom umetnosti, tvorili su savršena i besamitna dela. Pavle Lazaric.

kakšno opravilo (proti klubu JSDS) — potem pa seveda tudi ni treba uvaževati ne nas, ne naših zahtev. Dokler pa delamo, toliko časa pa ne bomo pustili, da bi se ljudi naše narodnosti in naše stranke terorizirali, pa nali si bodo ti ljudje tudi navadni delavci.

Nato se je izvolila petčlanska komisija, ki bo zadevo Waldhauser podrobno preiskala. Za ta predlog je glasovala vsa zbornica.

Tako potrdilo. K zadevi, ki je principi- jalno važnosti in jasno osvešuje razmere, ki vladajo v Mariboru pod patronato in- ternacionalne, pa se še povrnemo ob priliki.

Usoda občine Kastav.

Občina Kastav v Istri je imela poprej 22.000 prebivalcev na teritoriju 214 km, tako da je bila ta občina med največjih in najbogatijih občini v Istri. Vsi del ravnalske pogodbe je ta občina trpela, kakor nobena druga. To ekonomsko in upravno jedinico so razkosali na 3 dele, od katerih so si največji, najdražji in najobudenejši del z občinskimi gozdovi, železnico in dve- ma postajama (Matulje in Jurdani) in z vsemi glavnimi cestami prilastili nenasti- titalijani ter si ustanovili novo svojo ob- čino za zapadne dele bivše Kastavščine v Matuljah. Drugi del obstoječih davčnih ob- čin Zamest - Kantrida, spodnjih delov Srdo- ča, Jurčič in skoraj cele davčne občine Rubeš s 4-5000 prebivalci in z vso mor- sko obalo od reške meje do Voloske je pripadel svobodni Reški državi. Tretji, naj- neznačajnejši, najsiromašnejši in najbolj pu- sti točni del s kraji Studena, Sv. Matej, Hosti- poljin in Kastav je pripadel Jugoslaviji.

Po največjem popisu dne 13. oktobra t. l. znaša število prebivalcev v tem ju- goslovanskem delu 7800 duš. Na ta način se je rešilo za Jugoslavijo le tretjina prebival- stva in približno toliko površine. Od cele jugoslovanske Istre je to edini kosček zem- lje, ki se je posrečilo iz grabežljivih ita- lijskih krempljev za ušao domovino Ju- goslaviji.

Seveda se zbira jugoslovanska in ita- lijska komisija za razmejitve v Kastvu in Studeni, da proti volji vsega prebivalstva bivše skupine kastavske občine ustanjiva popolnoma nesmiselne upravne otroke držav- ne meje, ki so jih mogli zamisliti v svojih glavah samo taki diplomati, ki niso bili nikdar v teh krajih ter so jim tenenske, ekonomske in upravne prilike bile — terra incognita. Člani komisije sami skimavajo z glavami gledajoč vso neprikladnost teh novih državnih mej. Narod pa je skrajno nezadovoljen in razburjen, da mu gredo proti njegovi ednodušni volji rezat meso na šivem telesu.

Zastopniki občine Kastav so že 1. 1819 torej pred 102 leti videli nerazdružljivost, nedeljivost in ekonomsko skupnost svoje rodne občine, so odločili enoglasno, da se ne bodo nikdar in pod nobenimi pogoji de- lil, — a sedaj zaradi tega pohlepnega Ita- lijana — se mora razbiti ta največja, najbo- gatejša in vedno narodno najčistjša občina v celi Istri!

Posledice te neprimorne delitve se vi- dijo že sedaj v vseh treh delih bivše celot- ne občine Kastav, tako, da so začeli vsi trije deli gospodarsko propadati. Preteče- dni se je spomnila naša opeharjena vlada, da to nekdanj bogato občino oprosti vsaj — državnih davkov.

Kakor vse kaže, gre prebivalstvo teh krajev nezdržljivi propasti naproti. Zato bi se morali Jugoslavija in Italija spora- zumno odreči temu teritoriju ter prepustiti prosti volji ljudstva, da se potom prebiva- lstva izjavi, pod katero državo želj pripa- štati kot nedeljiva upravna celota.

Rečani se toliko sklicujejo na svoj na- videzni plebsitc z dne 30. oktobra 1918, torej je treba tudi Kastavcem priznati isto pravico, da po prosti volji sami odločijo o svoji usodi in bodoči državni pripadnosti.

Filatelija.

Krivotvoritelji znamk in zakon. Razprava, katera se vodi v Zagrebu proti krivotvoritelju novčanic od 20 dinarjev iznese zopet v javnost tudi krivotvorjenje hrvaških jubilarnih znamk (po 45 fil. — torej najredkejših). Svojedobno so zagrebški zbirachi znamk zasačili te krivotvoritelje in policija je našla krivce, od katerih ne- kateri sedaj odgovarjajo pred sodnijo radi krivotvorjenja novčanic. Bilo bi zelo zanimivo, doznati točen historijat falsificiranih znamk, kar se pri prvem odkritju ni zgodilo, ker sodnija ni postopala, ker se po postojecih zakono- nih ne preganja krivotvoritelje znamk, katere niso več v prometu. Tu so za- konodajalci imeli na misli interese dr- žave, da se ne krivotvorijo znamke, katere so v tečaju, a pozabili so na tisoče in tisoče državljanov, kateri so lahko prevarjeni. Zvedeli smo, da se s tem filatelističkim in pravnim vpra- šanjem bavi eno od naših filatelisti- škkih društev, da se v bodočnosti za- ščitijo zbiralski interesi pred zakono- nom.

Nove porto-znamke. Svojedobno smo pod tem naslovom javili, da iz- idejo nove porto-znamke in res so se- daj izdane znamke od 10, 30 in 50 para ter od 1 in 2 dinarja. V pripravi so tudi višje vrednote od precej visoke nominalne vrednosti, ter se bodo iste, kakor čujemo, v poštovarskih mani- pulacijah uporabljale. Znamke so lepo v narodnem stilu izdelane, samo perforacija istih je zelo slaba.

Filatelistični glasnik, združni list Filatelističke zadruge s o. j., Zagreb I, Poštni predal 180, izide v polovici grudna z večjezičnim tekstom, in se bode razposlal v svrhu propagande za našo filatelijo na zbirache in društva vseh inozemskih držav in se opozarja- jo naši zbirachi, da vpošljejo svoje oglase na uredništvo lista, ker bodo isti imeli zelo velik uspeh.

Filatelistiška sezona. Filatelija ni vezana na nikake uslove obstanka in razvitka, pa ima vendar svojo »se- zono«, katera počenja v jeseni, a svr- žava po letu. Po zimi, ko so večeri

dolgi, sedijo zbirachi pri svojih zbir- kah in interes za zbiranje raste od dneva do dneva, a po leti zopet ne- stane. Letna vročina, kopanje, izleti in letovišča z vsem mogočimi zaba- vami itd. opasni so konkurenti zbir- raškemu športu. Sedaj je med tem se- zono v polnem teku. Trgovci znamk vračajo se s poslovnega potovanja. Pripeljali so polne kovčke znamk, ka- tere bodo za časa sezone razprodali.

Gospodarstvo.

Obdavljanje stavbnih parcel.

Stanovanjsko budo odpravimo iz- ključno le z zidanjem novih stavb. Dru- gega izhoda ni.

Vprašanje je: naj zida javna oblast (občina, država), ali pa privatniki. Vse- kakor bi se dalo o tem veliko govoriti. Kakor je pokazala dosedanja praksa, je zgradba stanovanjskih hiš najlažje izvedljiva na ta način, da se pritegne tako javno, kot privatna sredstva.

Zadnji čas se je poskušalo naredbe- nim potom primorati privatni kapital, da zida stanovanjske hiše. V splošnem se ta diktat zidanja ni obnesel. Poleg tega se je, kot povsod, tudi tukaj po- kazala največja konfuznost v zakono- daji, ki je preklevala danes tisto, kar je včeraj ukazovala. Uspehov stano- vanjske naredbe ne morejo pokazati niti glede števila stavb, niti glede vi- šine najemnin.

Odstraniti moramo vse, kar zadr- žuje stavbno podjetnost in upelati vse, kar jo pospešuje.

Stavbno in z njim združeno stano- vanjsko vprašanje je samo ob sebi um- ljivo ozko vezano na vprašanje zemlji- ške lastnine.

Vzrok današnji stanovanjski mize- rijii je v veliki meri iskati v narodno - gospodarski politiki preteklega in se- danjega časa, k je uvrstila zemljo v vrsto navadnega spekulativnega blaga. Zemlja se kopiči v enih rokah, z zemljo se veriji in za zemljo se zahteva cene, ki daleko presegajo njeno pravo vred- nost.

Zemlja kot taka ni nikak produkt, ki ga je ustvaril človek in se vsled tega z zemljo ne sme postopati tako, kakor z drugimi premičninami, katere proiz- vaja delavno moč v poljubnem številu in množini. Z zemljo zato tudi ne sme posameznik razpolagati tako svobodno, kot z drugimi dobrinami. V slučaju voj- ne, mora v boj cel narod za celotno zemljo. Ako mora braniti celokupen narod celokupno narodovo zemljo (ki je slučajno tudi v posesti posameznika), je posameznik za njemu pripadajoči del odgovoren celokupni državi in na- rodu. Pravično je torej, da ima tudi na- rod kot celota gotove solastninske pravice do celokupne zemlje. Načela o na- rodovi solastninski pravici do vse zem- lje, danes sigurno ni mogoče realizirati. Mogoče pa je, da se z zemljo, ki je last posameznikov ne bo razpolagalo v ško- do celote.

Posest zemlje daje zemljiško rento. Kaj pa je zemljiška renta? Zemljiška renta je oni znesek, ki ga daje kos zem- lje brez dela in porabe kapitala. Zemlji- ška renta se tem bolj zvišuje, čim večje je povpraševanje po zemlji. Povpraše- vanje po zemlji je pa tam največje, kjer so velike množice naseljene na ma- lem prostoru. Gotovo je, da bi bila da- nes stavbna podjetnost veliko večja, če bi ne bila stavbišča tako draga; ko bi zemljiška renta, t. j. dobiček, ki ga iščejo in dobe posamezniki zemljišč, ne bil tako visok.

Proti neupravičenemu zvišanju zem- ljiške rente je mogoče nastopiti izklju- čno le z davčnim vijakom. V splošnem imajo predpisi davkov to lastnost, da se prevale iz enih ram na druge. Le da- vek na zemljiško rento se ne da pre- valiti na druge. O tem so si vsi nacio- nalni ekonomski edini. Z davkom na zem- ljiško rento je obremenjen le oni, ka- terega ta davek zadene. Pri tem imo- mo pa to prednost, da davek na zemlji- ško rento skoraj izključuje spekulacije z zemljišči in tako mnogo pripomore našemu končnemu cilju: dobrobiti zem- lje ni namenjen le za enega, ampak za vse.

Zemljiško rento je obdavčiti po nje- ni faktični vrednosti, t. j. ne samo po vrednosti, ki sestoji samo iz eventual- nega letnega donosa, ampak upoštevati je tudi oni prirastek, ki je nastal vsled podražanja zemljišč. Zato se naj uvede davek po splošni vrednosti zem- ljišč in opusti sedanj način obdavčenja.

Pravilno obdavčena zemljiška renta bo blagodejno uplivala na čene zemljišč in s tem znatno pripomogla, da se ures- niči velika socialna akcija za ublaže- nje stanovanjske bede.

Pridobivaite nove naročnike!

Pripeljali so kataloge in druge filate- lističke potrebščine, katere se pri nas ne izdelujejo, čeravno število naših resnih zbirachev znamk znaša preko 5000. Redakcije filatelistiških časopi- sov delajo s polno paro, društveni od- bori se posvetujejo, pa vendar se v javnosti o tem lepem športu, kateri se je po preokretu zelo lepo razvil, zelo malo ve.

B. G.

Avstrija pred popolno gospodarsko propastjo.

Zadnji protidraginjski nemiri na Du- naju so zopet opozorili svet na obupno finančno situacijo Avstrije. Njihov po- tek je znan. Demonstracija, naperjena proti novemu podražanju kruha se je razvila v razbijanje in plenjenje kavarn in trgovin. Šele pozno zvečer je poli- cija udušila nered, ki so povzročili mi- liardno škodo.

Ti dogodki so resni znaki gospodar- ske propasti, k kateri se bliža naš se- verni sosed z presenetljivo naglico. — Skoro popolna brezvrednost avstrijske krone, stotimiliardni državni deficit, v ogromnih valovih stopnjujoča se dra- ginja po vsakem padcu avstrijske va- lute, stoji v ozadiju zadnjih dunajskih dogodkov.

Avstrijska valuta se bliža po svo- jem kurzu že ruski valuti. Ni mogoče reči, da bi bila za to katastrofo po- popolnoma odgovorna sedanja avstrijska vlada, ki je povojno demoralizacijo in politični iluzionizem, ki je bil karakte- rističen za poprevarno politično življe- nje v Avstriji, zamenjala z treznejšim in realnejšimi nazori na gospodarske in politične razmere države. Toda stari grehi, zagrešeni v početkih samostoj- nega državnega življenja Avstrije se sedaj strašno maščujejo. Takrat je bila Avstrija bolnik, ki ni hotel ozdraveti in ki se ni popolnoma nič brugal za zdrav- niške nasvete. Medtem ko so ostale na- sledstvene države razvile bolj ali manj gorečno gospodarsko delavnost, da bi se opomogle iz povojnega razvratu, je Avstrija mirno sedela pod svojimi ze- lenimi gorami in hrepeneče gledala na rešitelje izza mej — enkrat na Madžar- sko, drugič v Nemčijo, potem zopet na antanto. In česar ni uničila to udanost v voljo božjo, to je uničil borzni speku- lant — dunajska borza je postala ev- ropški eldorado najbolj divje valutne spekulacije.

V zadnjih mesecih je neizpremenljivi- vost nove politične ureditve v Evropi in neomajnost narodno - gospodarskih zakonov iztreznila dunajske politike. Zamore se konstatirati pri njih strem- ljenje storiti vse mogoče za ozdravil- nje smrtno bolnega gospodarskega or- ganizma. Toda ta sanacija ni mogoča brez kreditov s strani antante, na ka- tere Avstrija že cela leta zaman čaka.

Ako dospeva Avstrija danes k kon- cu, je kriva temu v veliki meri tudi an- tanta, ki stalno odlaga obljubljeno kre- ditno akcijo in se omejuje le na to, da vzdržuje na Dunaju svojo komisijo, ki na preiskuje finančno stanje države, za neizpolnitev svojih obljub pa zavra- ča krivdo z ene vlade na drugo in z naj- višjega sveta na zvezo narodov in ob- ratno.

V teh dneh dosega avstrijska kriza svoj višek. Zima bo ta razvoj še pospe- šila in če ne bo antanta nudila nujne pomoči, se bodo v Avstriji kmalu po- novili resni dogodki. Naj pa bo stanje te države v kakršnemkoli stanju, igra vendar v državnem sožitju srednje Ev- rope tako vlogo, da bi kakršenkoli pre- vrat v njej čutili tudi vse sosednje dr- žave. Vsled tega nam ne sme biti vse- eno, kakšna usoda da jo zadene.

† Nemški gospodarski »Drang nach Osten«. Sovjetski gospodarski list »Ekonomsčeskaja Žizn« je prinesla te dni nekaj podatkov o gospodarskih stikih Rusije z Evropo v prvih de- vetih mesecih letošnjega leta. Tu gre skoraj samo za uvoz, zakaj ruski iz-voz je popolnoma prenehal. Na uvozu ima največji delež Anglija, čije izvoz na Rusko se je dvignil s 5 in pol odst. v isti dobi lanskega leta na 32,6 odst. Za Angleško pride Nemška z deležem 22 odstotkov. Pripomniti je pa, da nemški uvoz na Rusko stalno narašča. List meni, da bo v bodoče angleški uvoz kmalu padel, ker obstoji angle- ški uvoz po večini iz živil. Nasprotno pa bo Nemčija kakor industrijska dr- žava svoj izvoz na Rusko še pomno- žila.

† Svetovni petrolejski trust. V Filadelfiji v Ameriki se je ustanovila družba z delniškim kapitalom z mili- jard dolarjev, ki ima namen spojiti vsa svetovna petrolejska podjetja v karte. Nova družba se imenuje »World Commerce Company«. Druž- ba »Standard Oil«, ki je podpisala — kakor smo že poročali na tem mestu — s češko-slovaško republiko pogodbo glede pridobivanja nafte, je tudi član

navedenega petrolejskega trusta. Ge- neralni ravnatelj kartelne družbe ima biti sedanji ameriški finančni minister Mellon.

† Razglas o novi monopolski taksi na vžgalice. Z odločbo uprav- nega odbora samostojne monopolne uprave M. br. 20.667 z dne 29. novem- bra 1921 in z odobritvijo gospoda mi- nistra za finance z dne 26. novembra 1921, br. 7400, se je monopolna tak- sa na vžgalice zvišala ter znaša: 1. pri parafinskih vžgalicah z okroglo 100 klinčki 24 par od škatic; 2. pri žvepljenih vžgalicah v škaticah z okroglo 120 klinčki 24 par od škatic; 3. pri švedskih normalnih vžga- licah z okroglo 60 klinčki 22 par od škatic; 4. pri malih švedskih vžga- licah v škaticah z okroglo petdeset klinčki 20 par od škatic. — V tem zmislu se izpreminja tukajšnji razglas z dne 21. novembra 1921, tov. številka 7364, Ur. l. 141. — Pokrajinska mo- nopolna direkcija v Ljubljani, dne 5. decembra 1921.

† Prijave avtonomnih dolgov: G. minister za finance je odredil z odlo- kom z dne 26. novembra 1921 D broj 17836, da se rok za prijavo obveznic pokrajinskih avtonomnih dolgov Hr- vatske, Slavonije, Bosne, Hercego- vine, Slovenije in Dalmacije (»Uradni List« št. 132 z dne 3. novembra 1921) podaljša do 31. decembra 1921 za vse imetnike takih obveznic, v državi in inostranstvu, ki prijav do sedaj niso mogli predložiti. Državljeni, ki žive v kraljevini morajo predložiti prijave generalni direkciji državnih dolgov v Beogradu, državljani pa, ki žive v inozemstvu diplomatskem predstavi- štvu naše kraljevine. V prijavah naj se navede: 1. ime, priimek, poklic, stanovališče in državljanstvo lastnika; 2. vrsta obveznic (naslov posojila) se- rija in številka kakor tudi nominalna vrednost vsake posamezne obveznice; 3. od kdaj je v posesti obveznic; 4. kje, pri kateri državni napravi ali pri katerem državnem zavodu se izplaču- jejo kuponi — obresti.

† Izvozna trgovina Češkoslova- ške meseca aprila 1921. Celokupni uvoz 4.368.588 q, 35.460 kosov. Celo- kupni izvoz 8.147.436 q, 358.000 ko- sov. Uvoženega je bilo 99,86% po kopnem, 0,14% po Labi in Donavi; izvoženega je bilo 99,96% po kopnem in 0,04% po Labi in Donavi.

† Povišanje železniških in pošt- nih tarif v Avstriji. Val draginje se vzpenja na Dunaju vsak dan višje in vsak dan so na trgu druge višje cene, ki so že fantastične. Tudi železnica in pošte bodo zvišale svoje tarife, kar bo v večnem kroženju zopet odsevalo na cenah za predmete prve potrebe.

† Vprašanje nemškega morato- rija v angleškem kabinetu. 30. no- vembra t. l. je pretresal angleški ka-

Dnevne vesti.

— Izpremembe v drž. politični službi. Izstopil je iz državne službe koncipist pri okraj. glavarstvu v Radovljici g. dr. L. Lobe. Začasno je upokojen okrajni tajnik v Mariboru g. Ivan Koudelka. Za okraj. živi- nozdravnik v Smarju je imenovan g. Fr. Goljar za sodna okraja Smarje in Rogatec.

— Izpremembe v državnih gospodarski službi. G. inž. Drago Švigelj je imenovan za suplenta na srednji gospodarski šoli v Mariboru v 9. cin. razredu. Za sadjarskega inštruktorja na vinarski šoli v Mariboru je imenovan g. Fr. Alenc. Potovalni učitelj g. E. Maršič je na lastno prošnjo razrešen službe. G. Iv. Pavčič je imenovan za asi- stenta pri drž. cinkarni v Celju.

— Izpremembe v sodni službi. Imeno- vani so: za višjega dež. sod. svetnika in predstojnika okraj. sodišča na Prevaljah g. dr. Janko Doljan, za deželosodne svetnike pa g. Janko Guzelj za Maribor, Jakob An- tologa za dež. sodišče v Ljubljani, dr. Fr. Cvetko za Trebnje, Mih. Vehovar za dež. sodišče v Ljubljani; za deželosodne svet- nike in predstojnike so imenovani gg.: Ja- kob Jan za Krško, dr. Iv. Širk za Metliko, dr. Rupert Celestina za Črnomelj, Miroslav Muha za Dol. Lendavo; za okraj. sodnika in predstojnika sta imenovana gg.: Kajetan Premereštin za Logatec in dr. Fr. Kovča za Mursko Soboto; za okraj. sodnika sta imenovana Iv. Kralj za dež. sodišče v Lju- bljani in dr. Rud. Sajovic na dosedanjem me- stu; za sodnike so imenovani gg.: Stefan Vodošek za Slov. Bistrico, dr. Rih. Tom- šič, za Dol. Lendavo, Ivan Trnkavc za Mo- kronož, dr. Janko Košan za Ptuj, Mih. Cer- nož za Laško, dr. Slavko Šumenjak za Smarje, Jos. Troje za Črnomelj, dr. Jos. Cemer za St. Lenart, dr. Jos. Dolničar za Ptuj, dr. Jos. Pretnar za Laško, Tilen Le- vec za Konjice, dr. Fr. Strlič za Mursko Soboto, dr. Fr. Tavčelj za St. Lenart, Rud. Ročnik za Soštanj, Milan Tominc za Slo- venigradec, dr. Jos. Kavčič za Mursko So- boto. Premešeni so gg.: sodnik dr. Tomo Turata iz Lutomeru v Oor. Radgono, dr. Mile Jenko iz Ptuja v Litijo, dr. Jakob Pre- šeren iz Krškega v Škofjo Loko. Na lastno prošnjo je vpokojen sodni svetnik v Koz- jem g. Ant. Zdobšek.

— Kmetijski svet je sklical ministstvo za kmetijstvo in vode za dan 12. t. m. Se- la bo trajala do 18. t. m. Na dnevnem redu so: razprava o zakonskem načrtu za za- varovanje živine, razprava o zakonu glede kmetijskega osebnega kredita, poročilo o kmetijskem hipotekarnem sodišču, poročilo o železniških tarifah z ozirom na kmetij- stvo, poročilo o zakonskem načrtu glede organizacije poljedelske službe med nara- dom.

— Stanovanjska uredba. Zakonodaini odbor razpravlja o stanovanjski uredbi, o kateri se ne bo smelo najemnikom odpo- vedati do konca leta 1924. Do konca leta 1922 ostanje v veljavi še dosedanje določbe glede stanarin, a za leto 1923 in 1924 bodo glede stanarin odločala v spornih slučajih

binec vprašanje nemškega moratorija. Londonska City z zadoščenjem ko- mentira moratorij kar pa je razumljivo, ker je Angliji na finančno urejeni Nemčiji več ležee, kot na njenem po- ložju.

† Nova industrija lesenih škatic v Vintgarju. Tvrdba Vintgar d. z. o. z. je pričela pretekli mesec v veli- kem obsegu z izdelovanjem lesenih škatic iz bukovega in smrekovega lesa za polnjenje raznih mazil, smole, kolomaza, kreme, kakor tudi lekarni- ške potrebščine. Ta predmet se doslej ni izdeloval v naši državi, dasi je bilo dovolj primerne surovine na razpolo- go. Nova tovarna »Vintgar« v Gorjah pri Bledu, je opremljena z najmoder- nejšimi stroji in ima poleg tega tudi moderno opremljeno tovarno za pohištvo in vrtno stole. Domače pod- jetje vsem interesantom najtopleje priporočamo.

† Novo industrijsko podjetje »Vega d. d. v Zagrebu. V Zagrebu je osnovano novo industrijsko podjetje »Vega« d. d., ki bo proizvajalo ter po- pravljalo in prodajalo tehtnice in uteže. Izdelovalo bo vsakovrstne tehtnice po sistemu in patentu Schember. Delniška glavica znaša 1.000.000 kron.

† Izdelovanje kisika v Rušah pri Mariboru. Tovarna za dušik v Rušah je pričela pretekli mesec z izdelova- njem kisika, ki se potrebuje v raznih industrijah in lekarnah. Njene napra- ve zadostujejo, da krijejo popolno po- trebo kisika v naši državi in razen tega še namerava v kratkem tudi pri- četi z izdelovanjem vodikovega supe- roksida, ki se rabi v kemičnih obratih, na kar vse interese opozarjamo.

† Moratorij za Nemčijo? Po po- ročilih iz Londona je bilo potovanje Stinnesa in Rathenaua baje v zvezi z vprašanjem moratorija za Nemčijo, ki se smatra za edino možno sredstvo, da se reši problem reparacij. Dr. Ra- thenan je obiskal različne vplivne ose- bnosti, med njimi tudi angleškega dr- žavnega kancelarja.

† Avstrijsko posojilo. Pred nekaj tedni je bil sklenjen dogovor glede 250 milijonov mark med dunajskimi velebankami in diskontno družbo, ter banko »Deutsche Bank« in bančnihi tvrdkami Bleichröder & Mendelssohn v Berlinu. Gre pri tem izključno za privatno posojilo udeleženi bank, pri katerem nista intervenirali oboje- stranski vladi. Posojilo je namenjeno za avstrijsko državno upravo.

† Viseča železnica v Bakru. Vsa predela za visečo železnico Baker, železniška postaja in Baker pristani- šče, so gotova, tako da se bo pričelo v kratkem z gradbo železnice same. Ker bo ta železnica za naše Primorje velike važnosti, je železi, da se zgrad- ba v kratkem dovrši.

posebna razsodišča. S početkom leta 1925 odpadejo vse omejitve za hišne posestniki.

— Od poletja sem deluje v Ljubljani Biro rada drž. komisije za ruske begunce za Slovenijo in severno Hrvaško. V tem času je bilo s posredovanjem tega biroa nameščeno do sto ljudi in je biro prejel dobre odzive od delodajalcev iz raznih kra- jev za poslane delavce. Tudi so bili v tem času odkriti in zaključeni tečajji slovenske- ga jezika v Ljubljani, Kamniku in Strnišču, kjer je pri izpitu prisostvoval delegat višje- ga šolskega sveta, ki je odobril uspeh in znanje slovensčine teh učencev. V seda- njem času se vrši v Ljubljani rudarski te- čaj (jamomerov in rud. tehnikov), ki se za- ključa 1. marca 1922. V teku svojega delo- vanja je ljubljanska agencija srečavala s strani oblasti, kakor tudi s strani predstavi- nikov magistratov in prebivalstva Slove- nije prijateljske odnose in izdatno pomoč. Biro rada se nadeja, da interesi oseb, ki potrebujejo delavne moči, vmeščalo v tem slučaju tudi željo pomagati bratom Slova- nom in zagotavlja preskrbo dobrih delav- cev, vestnih uslužbenecv in strokovnjakov.

— Ponarejene madžarske krome. Bu- dimpeštanski policiji so prijavljeni nšte- vični slučaji ponarejenih bankovcev po 1000 in 500 kron. Falziifikati so zelo slabi in jih je lahko poznati. Izdelani so nekje v ino- zemstvu.

— Darila za slepce. Gospa Krista Je- lenc, inženjerova soproga je podarila sle- pemu gojenču citre, za kar ji izrekamo naj- topleje zahvalo.

— Za zgradbo doma za slepe. Gosp. Fr. Rus, ravnatelj esk. banke je daroval mesto venca na krsto pokojne Klare Tavčarjeve iz St. Vlada pri Prevoljah, znesek 200 kron. — Dve nemenovani osebi iz Adlešičev po- šiljate po g. župniku Ivanu Šašelju 40 kron. — Nemenovani 30 kron. — Pri neki svatbi na Lancovem pri Radovljici so nabrali za zgradbo novega doma 200 kron. — Gojenke zasebnega učiteljskega v Mariboru so v isto svrhu poslale 400 kron. — G. St. Gogala v Ljubljani 40 kron. — Mesto venca na grob pokojneka g. Fr. Jarra, nadzornika južne železnice po uradništvu odd. III/4 obratna- ga ravnateljsva izročil g. Fr. Bonač 660 kron. — Vsem darovalcem najliskrejša zahvala.

— Sv. Barbara v Haložah. Našo šolo (I. a razred) je nadzoroval pred dnevi lo- kalni višji šolski nadzornik (brez imena) skozi okno. Toliko danes. — Prihodnji za- pošlamo, da pošlje erarske predmete v za- ložni raznih uzmovičev, pa le zato, da se spoznamo.

— Poizkušen samomor vsled nesrečne ljubezni. Neka zagrebška družina stanujoča na Ilci, pričakovala je v najkrajšem času radosten družinski poroček. Najstarejša hčerka se je imela poročiti z nekim mlade- ničem, s katerim je imela znanje že štiri leta, ki je zahajal k nji v stanovanje in bil sploh že tako udomačen, kot bi spadal k rodbini. Vsi so bili mnenja, da je ljubezen

mladeža moža napram deklici popolnoma iskrena in da se to znanje ne more zaključiti drugače, nego s svatbo. Zadnje dni pa se je začel mladenič precej čudno obnašati in opuščati svoje redne večerne posete. — Vendar to še ni obudilo v nevostni družini nikakih sumničev glede njegovih poštenih namenov. Kar naenkrat pa se je zgodilo nekaj, kar je zadelo deklico huje od strele. Zvedela je namreč, da se njen zaročenec pripravil k ženitvi z drugo in da je bil s svojo novo zaročenko že dvakrat oklican v cerkvi. Ta strašna vest je ubogo deklico tako silno potrla, da je noč in dan preplakala ter se končno odločila, da si konča svoje nesrečno življenje. Ko se je nekega večera, kakor po navadi zaklenila v svojo spalnico, se je odprla plinovodna cev. Pozno ponoči je prišel domov njen oče in takoj začutil duh plina po vsem stanovanju. V strašni slutnji je začel trkati na vrata hčerine sobe in ker se ni odzvala, je vdril s silo v sobo, zgrabil je nezavestno hčerko ter jo nesel na prosto. Deklica je sicer rešena toda njen obup je tako silen, da morajo neprestano paziti nanjo, ker se hoje, da bi si vnovič ne poskusila vzeti življenja.

— **Zastrupljenje v Savljah pri Ježici.** Pred meseci je bila v Savljah zastrupljena neka kmečka dekle, istočasno je izginil neki Fr. Kustelj, katerega so sedaj v Gorici aretirale italijanske oblasti ter ga izročile našim oblastim. Kustelj je že v zaporih ljubljanskega dež. sodišča.

— **Posledice prepovedane ljubezni.** Narodnik Matulič, po rodu Dalmatinec, je padel v zelo nesrečno položaj. Čeravno oženjen in oče treh otrok, se je vroče zaljubil v neko prefriganjo žensko. Ta ljubezen ga je dovela do popolne propasti. Če bi bil Matulič živel samo sebi in svoji družini, bi bil s svojimi dohodki lahko izhajal, toda brezdušna ljubimka je zahtevala od njega zdaj to, zdaj ono, zadnje čase ji je moral dati tudi denar in to vedno večje vsote. Matulič pa, da bi si navedel čim večje vsote denarja, je začel posegati po tuji lastnini. Bil je polkovni skladščik in kradel je iz skladišča drage angleške konzerve, suhino in dr. in vse to odnašal v stanovanje svoje ljubimke. Ukradene konzerve je ljubimka potem po večini razprodala zidarskim delavcem. Končno je prišla ta nečedna manipulacija na dan in Matulič se zaprl, ukradeno blago pa zaplenili. Vrednost zaplenjenih konzerv znaša okoli 15.000 kron. Dostoj se ni ugotovilo, koliko časa je Matulič izvrševal to tatvino v skladišču, to bo natančneje dognala preiskava, ko bo pregledala inventar.

Ljubljana.

— **Slovesno odlikovanje predsednika vsilje šolskega sveta.** Danes dopoldne je gospod pokrajinski namestnik izročil predsedniku vsilje šolskega sveta g. dr. Stanislavu Beuku podeljenje mu odlikovanja reda Sv. Save IV. razreda. Po nagovoru g. pokrajinskega namestnika na odlikovanca, v katerem je poudarjal njegove velike zasluge na šolskem polju, se je ta v kratkem govoru zahvalil za odlikovanje. Slavnosti je poleg ravnateljev in nekaterih profesorjev ljubljanskih srednjih šol ter uradnikov vsilje šolskega sveta in prosvetnega oddelka prisostvoval tudi načelnik prosvetnega oddelka pokrajinske uprave g. dvorni svetnik Škaberne.

— **Imenovanje v policijski službi.** Pristav pri ljubljanskem policijskem ravnatelstvu g. Fr. Fink je imenovan za ravnatelja pomožnih uradov.

— **Običinsko sodišče za pobijanje dragitve v Ljubljani** je na svoji seji dne 30. novembra 1921 sklenilo: Jakob Gril, pekovski mojster je bil obsojen na 1000 dinarjev, ker je pek prelahek kruh. — Ker niso označili cen, so bili obsojeni: Pečenko Filip, trgovec, Turjaški trg in Gabrenja Franc, Dunajska cesta po 1000 dinarjev, Eberle Ana, modistinja, Mestni trg, Stučky-Maschke Ana, modistinja, Zidovska ulica, Benda Pavla, modistinja, Pod Tranco po 500 dinarjev. — Ker je prekoračila dovoljeni dobiček, je bila obsojena Vrečar Neža, branjevska, Zaloška cesta na 100 dinarjev. — Radi prekoračenja maksimalnih cen je bila obsojena Ocvirk Marija, mesarica, Šolski dvored, na 1000 dinarjev in Marčan Andrej, mesar, Rimska cesta na 25.000 dinarjev in 10 dni zapor.

— **Cankarjeva proslava.** S. D. I. Z. »Svoboda« priredi v soboto ob tretji obletnici Cankarjeve smrti proslavo v Mestnem domu ob 8. uri zvečer. Predaval bo o Cankarju in njegovem delu pesnik A. Podbevšek, gđc. Stefanija Ravnikarjeva pa bo recitirala odlomke iz Cankarjevih del. Vstopnina znaša 1 Din. Ker je večil del čistejšega dobička namenjen Cankarjevemu spomeniku, pričakujemo obilne udeležbe. Obenem opozarjamo, da je izšla lepa, Cankarjevemu spomeniku posvečena številka družinskega mesečnika »Kresa«, ki stane 6 Din. in da je »Svoboda« izdala tudi razglednice s Cankarjevo sliko, katere veljajo pol Din. Tudi od razprodaje »Kresa« in razglednic je večil del dobička namenjen Cankarjevemu spomeniku.

— **Ljubljanski trg.** Nakup je postal zadnje tedne slabotnejši v precejšnji meri vsled pomanjkanja denarja. Goveje meso kg 20 do 24 K po kvaliteti. Teletje meso pramjanjke; cena 24 in 26 K kg. Enako pramjanjke prasičjeje meso. Slanine in masti je na trgu dovolj, nakup slaboten. Slanina I. vrste 75 K kg, mast se razprodaja 82 do 85 K kg. Konsum mesnih izdelkov močno raste. Žeteli bi bilo le, da tovarne posvečajo najstrožjo paznjo na kvaliteto, ki pri nas v vseh slučajih še ni dosegla prave višine. Glede divjačine in rib se pripravljajo zadostna preskrba trga. V petek 9. t. m. se prično razprodajati na trgu ribe na drobno in debelo v vsaki množini in sicer krapl, mali soml in ščuke po 40 K kg, na prostoru pod sedmimi stojnic. Glede jajc izgleda, da je zavladalo stalno pomanjkanje. Mleko se plačuje po 8 K litar, mlozina je že sedaj vsled eksporta nezadostna. Kruh bel kg 18.80 K, črn 15 K, žemlje 4.50 dkg 1 K, luksuzno pečivo cene prosto. Sadni trg je zadostno založen. Jabolka 12 do 18 K kg, hruške 20 do 24 K kg, Orehi 32 K kg. Moka št. 0 20 K, kaka 13 K, lešprij 18 K, otrobi 6.50 K, koruzna moka 12 K, pšenica 14.40 K, rž 12 K, lečmen 11 K, oves 9 K, nova koruza 10.50 K, ajda 9 K, fižol 13 do 14 K. — Glede zelenjave je trg krit. Solata endivija 2 do 4 K glava po velikosti, motvilove 20 K kg, zeljnate glave 7 K kg, čebula 15 K kg, krompir 4.50 K, kisa repa in kisa zelje 12 K kg. — Specerija: kava 94 do 144 K kg po kakovosti, sladkor v kockah 56 K, v sipi 52 K, olje litar 92 do 96 K. Mestna aprovizacija je nabavila v zadnjih dveh mesecih 120 vagonov krompirja, 3 vagone nasti, 5 vagonov pšenice in 1 vagon zelja.

— **Krompir za Ljubljano.** Občinstvo se spozarja, da so govorice, da je krompir mestne aprovizacije zmazan, popolnoma neutemeljene, o čemur se lahko vsaka stranica v skladišču osebno prepriča. Razprodaja se vrši vsak dan dopoldne do 11. ure in po polodne od 2. do 5. ure.

— **Društvo »Soča«** bo imelo odslej vsako soboto redne sestanke v salonu hotela Lloyd, Sv. Petra cesta, združene s rednimi predavanji. Prvi sestanek je v soboto, dne 10. t. m. ob 8. uri zvečer. Predaval bo g. dr. J. Lah. Povabljeni vsi člani in prijatelji društva.

— **Koncert v hotelu Tivoli.** V četrtek 8. t. m. od 15. do 20. ure, Godba Dravske divizije. Vstopnina prosta. Domače trave, krvave in mesene klobase. — Se priporoča Vek. Dolničar.

— **Dva mesarja Rudolf Zajc in Ivan Bizilj** sta v neki tukajšnji kavarni izpustila Fr. Vestmalerja. Ko je Vestmaler zapustil kavarno, sta mu mesarja sledila in ga na ulico osuvala in pretepala. Vestmalerja so odpeljali v bolnico.

— **Ruski dijak** prirede s sodelovanjem ljubljanskih akademikov v nedeljo, dne 11. t. m. v gornjih prostorih Narodnega doma koncert s plesom in prosto zabavo. Akademijo izvajajo: ruski moški zbor g. Putjate, g. Bangerof, g. Lesevicki, g. Arhipov in člani kr. opere: gna. Thalerjeva, g. Levar. Ples vodi ga. E. Poljakova. Čisti dobiček je namenjen v podporo bednim ruskim dijakom v Ljubljani. Začetek točno ob 20. uri zvečer. K obilni udeležbi vabi odbor.

— **Glede poboj pri »Zlatorogu«** se je naknadno ugotovilo, da se v restavraciji sploh ni vršil prepir med civilisti in vojniki, da Rebec ni imel s kapetanom oz. s vojaki nikakega konflikta v gostilni, marveč da so vsi gostje lokal mirno zapustili ter so voljaki napadli Rebea na cesti. Voljake je naročil kapetan, ki je bil na Rebea ljubosumen.

— **Najdeno.** Našel se je slabejši kožuh v Spodnji Šiški. Naslov najditelja se nahaja v upravi lista.

Maribor.

Članom podružnice Narodno-socialne Zveze mesta Maribor se sporoča, da blagovolijo odslej naprej plačevati članarino direktno pri tajništvu Narodno-socialne Zveze, ki se nahaja na Grajskem trgu 1. Vsač član naj skrbi, da opravi to svojo dolžnost vsaj do 10. vsakega meseca za cel mesec vnaprej, s seboj naj pa prinese svojo člansko knjižico, da se mu v njej potrdi vplačila in znesek. Kdor pa bi temu pozivu ne ugodil in bi plačevanje članarine par mesecev opustil, se ga smatra kot izstopivšega člana. Zato tovariši, bodite točni in vztrajni! Tajništvo Narodno-socialne Zveze v Mariboru.

Prepir za dve ali eno oblast v Sloveniji je dosegel med »Narodom« in »Taborem« že take oblike in ostrine, kakor je že pri nas navada namreč, da preide iz stvarnosti na osebno polje. Na dolg in dokaj stvaren članek za mariborsko oblast dr. Pi-puša je odgovorila najprej »Straža« in zdelala avtorja tako prostaksko, da se je čudil celo tisti, ki dobro pozna »Stražine« manire v pisanih napram političnim nasprotnikom. »Straža« pa je posnel glavni urednik »Naroda« — g. Pustoslavšek in zašel tudi na osebnost. — Zakaj očiti našim trdozavdnim in že desetletja narodno delavnim ljudem »stajerciljanstvo«, ako ne soglašajo z njihovimi nazori, to nikakor ni prav. Fakt je, da je razdelitev oblasti premalo pripravljena in da igrajo v ljubljanski, kakor tudi mariborski oblasti lokalne koristi važno vlogo. Prav tako trpka pa je resnica, da Ljubljana ni pokazala od sedaj nikakega umevanja za naše obmejne razmere, bodisi gospodarske kakor tudi kulturne. Medtem ko je Ljubljana komaj še enkrat tako velika kakor Maribor in si je kopolčila razne gospodarske in kulturne institucije, je metala Mariboru polena pod noge in mu ni dala ničesar. — Ako sedaj napravi »Narod« nekaki plebiscit svojih naročnikov za eno ali dve oblasti, njima to prav nikakega pomena. Na obmejnih krajih ima »Narod« zelo redko sejane naročnike, torej bodo sigurno izpadlo glasovanje ljubljanski oblasti v prid.

— V krajih pa, ki naj bi pripadli mariborski oblasti, je pa prav gotovo, da bi ljudsko glasovanje pokazalo naravnost ogromno večino proti Ljubljani. To so pa nasledki in izkušnje, kako slabo je skrbela za te kraje Ljubljana, proti kateri je odpor v vseh slojih.

Kaj je »Slov. Narod«? To vprašanje je rešil v prepisu za mariborsko oblast »Tabora«. Pravi, da »Narod« ni glasilo demokratske stranke, ampak samo osebno glasilo par starih liberalcev.

O Waldhauserjevi zadevi v obč. svetu prinaša obširno poročilo »Volksstimme«, seveda iz vidika, kakor sodi nemškutarjem in internacionalcem. Bomo videli, kako bo pisala po končani preiskavi.

»Glasbena Matica« v Mariboru poroča: V zadnjih 2 letih je nastalo v Jugoslaviji mnogo salonskih orkestrrov, ki proizvajajo po večini tujerodne skladbe, najmanj pa jugoslovanske. Naša Matica je bila od več strani zaprosena, da bi začela izdajati skladbe jugoslovanskih skladateljev in pa tudi skladbe mozemskih skladateljev po jugoslovanskih motivih za salonski orkester. Matica je z ozirom na to, da se dobre jugoslovanske skladbe razširijo in ker je to podletje finansiral g. ravnatelj Alojzij Krži-nič, pri tvrdki »Drava« v Mariboru, sklenila, da tej želji ustreže, akoravno ne sodi izdaja enakovrstnih skladb v njen delokrog. Pozivljamo torej jugoslovanske skladatelje, da nam pošljejo skladbe za salonski orkester: 1. violina, violina obligata, flavta, čelo, contrabas, harmonija, klavir in udarala (tolkala). Lahko pa tudi s kakšno širšo sestavo. Pošljete se pa tudi lahko klavirske partiture, na podlagi katerih sestavimo sami prireditve za salonski orkester. Skladbe naj bodo vselej značljive: uverture, fantazije, potpourri, intermezzi, plesni komadi, koračnice itd. Skladatelj dobe nagrado procentualno od vsakega prodanega komada. Čisti dobiček pripade Matici. Skladbe naj se vpišejo v »Glasbeni Matici« v Mariboru, oddelke Struna. Prvi zvezek, obseva 10 komadov, izide v kratkem.

Prejeli policijski komisar g. Senekovič ima šestmesečni dopust in biva v Mariboru. Ker se je tokom treh let s svojim nastopom zelo »prikupil« tukajšnjim socialdemokratom in nemčurjem, delalo sedaj ti na to, da bi mu vzeli stanovanje.

Zivena Miklavž je izpostavila v izloženem oknu manufakturna trgovina Franc Mastek na Glavnem trgu. Pred njeno trgovino se je kar trilo mlažev sveta, ki je občudoval to nenavadno reklamo.

Miklavževanje je bilo letos precej živahno v Mariboru, kar se tiče prireditelj namreč. Tudi dokaj posrečeno so bile Miklavževe prireditve. Privlačno se je pa »Miklavž« pritoževal, da se ne more tako glahati, kakor se je doslej. Saj ni čuda! Zivljenske potrebnosti so dosegle tako visoke cene, da pod njimi lečilo val stoli — razen

veržnikov. Najbolj prizadeti pa so pri tem javni nameštenci, kateri ne morejo zvišati svojih dohodkov razmeram primerno, kakor to stori trg-vec ali po obrtniki. Zato tudi Miklavž privratno ni mogel storiti toliko, kakor bi bil rad.

Kake uradnike imamo v službi? Pred nekoliko dnevi je bil iz mariborske kazni-lnice oddan na ondnotni policijsko-inspekcijski urad kazni-nec, kateri bi bil po naredbi kazni-lniškega ravnateljstva moral biti izpuščen na prosto, a ne po odgonu — toda, ker je pa bil tedaj na policijski »slučajno« v službi uradnik, nevede v tej stroki — ga je poslal po — odgonu. Toda kam? Ni ga poslal v njegovo občino, ampak poslal ga je na celjsko županstvo, navzile temu, da je bila njegova občina polovico bližje. V Celju na občini je razložil zmoto mariborskega uradnika. No in v Celju? Tudi tu je bil »slučajno« v službi uradnik, nevede v stroki, s katero se je bavil... Čeravno mu je ondnotna policija tolmučila, kaj naj z njim stori — on je ni razumel. (Vsa čast celjski policijski stražnici na »magistralu«!) Poslal ga je po odgonu na občino Brežice, namesto na Grobelce, odkoder bi bil imel domov iti le 3 ure. No, prišedši v Brežice na občino, so ga le z veliko težavo in nevoljo sprejeli, češ, da to ni njegova občina in »zakaj da so tako neumni v Celju, da delajo toliko brezpotrebni stroškov.« No, nazadnje so ga sprejeli in drugo jutro poslali na Rajhenburg, odkoder so ga prostega spustili v njegovo domačo občino na častno besedo. Zaradi teh nevedskih uradnikov je moral 3 dni okoli — skoraj brez vsakih jedil — se voziti in nazadnje iti iz Rajhenburga 7 ur peš. Namesto, da bi bil doma že v terek jutraj — je bil šele v petek jutraj... Pa, to je nesramno in podlo za take nevedske uradnike, kateri zavzemajo službo, ki jih niso zmogli opravljati! Dobro bi jih bilo poslati v obljubljeno deželo, kajti pri nas ne potrebujemo oseb, katere opravljajo službo bolj iz egoističnih namenov — kot pa iz ljubezni do domovine! — Slovanoljub.

Mariborska kazni-lnica. Iz mariborske kazni-lnice pošiljajo kazni-lnici mnogokrat na uredništva tajna pisma o »slabem ravnanju s kazni-lnic«, toda — neverjetne vsebine! Resnica je, da se z njimi ne ravna tako — kakor bi oni radi; toda saj to ni mogoče! Kazni-lnici hočejo imeti tako, kakor bi bili na prostosti, a ne v kazni-lnici. Hočejo imeti hrano in tobak — kakor v kakšnem hotelu. Da jim ni dovoljeno pušiti — to pa gotovo ni krivda g. višjega ravnatelja Fischerja. Boljše izobražen — politični kazni-lnice piše: »Kazni-lnice, ki je popolnoma podvajan, ne govori o svojih predstojnikih tako, kakor zaslužio — ampak po svoji navadi. Slabim ne dopusti, se pravi, hvaljen biti! Oni ne govorijo o predstojnikih iz premišljenosti, ampak to delajo iz pokvarjenosti; zato ne govorijo o g. predstojnikih, ampak čez se.« To poljasnilo ne podajam iz sebičnih namenov — podajam le zato, da se pride resnici do dna. Družic ve o tem. — Slovanoljub.

Prihodnja plenarna seja občinskega sveta se vrši v ponedeljek, dne 12. t. m. ob 6. uri zvečer. Na dnevnem redu so med drugim personalne stvari, nato pa razprava o proračunu mestne občine za leto 1922.

Kaj le in kaj ni ljudska univerza. O tem predmetu bo predaval dne 15. t. m. ob 8. uri zvečer v risalnici tukajšnje državne realke (II. nadst.) vseučiliški profesor dr. Karel Ozwald iz Ljubljane.

Kakor objavila tukajšnji policijski komisarjat, se morajo v smislu odredbe pokrajinske uprave tekom 8 dni pravičiti policijskemu komisarjatu, Slomškovo trg št. 1, vrata št. 3 vsi begunci iz Baranje, ki prebivajo v Mariboru, ker bi sicer ne bili deležni zaščite s strani naše države.

Slovensko obrtno društvo priredi dne 11. t. m. ob pol 10. uri dopoldne v Gambri-novi dvorani splošen obrtni shod, na čegar dnevnem redu se nahajajo sledeče točke: 1. splošni obrtni zakon, 2. obdobje mlaga obrta, 3. protest proti centralizaciji obrtne zadruge v Ljubljani.

Na Dunaju sta se poročila dne 5. t. m. članica tukajšnjega narodnega gledališča Iva Žetinska z bančnim uradnikom Franom Setino. Kot prič sta prisostvovala poroki odvetnik dr. Skapin in profesor Janovski.

V občini Devica Marija pod Mariborom se nahaja 42 študentev, ki so vsled dolgotrajne suše vsi usahnili, tako da se mora prebivalstvo oskrbovati z vodo iz bližnje Drave.

Tukajšnji varnostni oblasti se je posrečilo pritičati člane večje družbe tatov in vlomilcev, ki so že dalje časa ogrožali javno varnost tako v Mariboru in okolici kakor tudi v Celju, Ljubljani in Zagrebu. Družba je bila dobro organizirana in je štela nekako 12 članov. Od teh se je posrečilo do-sle 11 aretirati in oddati državnemu pravdi-ništvu. Aretrirani so bili: 24letni Adalbert Rubik iz Dunaja, 30letni Josip Raiherd iz Heba (CSR), 29letni Pavel Maltz iz Grad-ca, železničar Ivan Kmetič in njegova žena in njegov mlajši brat Hans Kmetič s svojo ženo, vsi iz Radvanja. Nadalje je pripadal družbi tudi znani tat Franc Otorepec, kate-rega so pa že ponrej zaprli. Potem Martin Jurančič, ki je ukradenko blago skrivaj in prodal, nadalje Ivan Breznik in Antun Pi-lj. Vseh 11 je bilo oddanih državnemu pravdi-ništvu. Dognalo se je veliko število tatvin, ki so jih imenovali izvršili deloma v mestu samem, deloma tudi drugod.

Celje.

Sela občinskega odbora občine Celje-odklica se vrši v nedeljo 11. decembra ob pol 9. uri dop. v občinski pisarni na Bregu. Mladinska predstava. Danes v četrtek 8. t. m. popoldne ob 4. uri priredi žetke CDM podružnica v veliki dvorani Narodnega doma mladinsko igro s petem v 3 dejanjih »Tončkovo sanje na Miklavžev večer«. Igra je snisal Fr. Ročec. Igra se pod vodstvom ge. Vere Založnikove. Predstava se ponovi v nedeljo 11. dec. ob 4. uri popoldne.

Ivanredni občni zbor ženskega odseka Celjskega Sokola se vrši v nedeljo 11. dec. ob 10. uri dopoldne v telovadnici. — Po ob-čnom zboru je društvena odhrova sela.

Šahovski match Celje-Maribor. V ne-deljo 11. decembra se vrši v Celju match med celjskim in mariborskim šahovskim klubom. Vsak klub postavi šest svojih naj-boljših igralcev. Mariborski komatantenti so g. Faval, Hočevar, Kramer, Krogilevski, Nelepa in dr. Stefančič. Stroške matcha nosi celjski klub. Celje se vedno bolj raz-vija v šahovski centrum Slovenije. Četni predsednik matcha je predsednik celjskega kluba g. dr. A. Schwab.

Na celjskem poštnem uradu so name-ščenci po poročilu »N. D.« zelo pritožli-vo nad pomanjkanjem osebja in nad preob-čnostjo z delom. To občutijo tudi stranke, zlasti v oddelku pri poštni blaginji in na v telefonskem oddelku. Poštno ravnateljstvo v

Ljubljani naj bi dalo zadostno število urad-ništa na razpolago. S tem bi se razbremeni-tno uradništvo s preobčnostjo poslov in tudi strankam bi ne trebalo pri svojih oprav-kih na pošti izgubljati po nepotrebnem ča-sa. — Tudi uradni prostori so baie neza-dostno kurjeni.

Celjsko pevsko društvo zelo trpi vsled nerednega obiskovanja pevskih vaj s strani pevecv in ne more napredovati pevski zbor društva tako, kakor bi lahko sicer, če bi pevec izvrševali svojo dolžnost. Vsled tega bo društvo izvedlo poskus, zagurati red-no obiskovanje pevске vaje. Sestavila se bo lista pevecv in pevk, ki se bodo prostovolj-no zavezali, brezpogojno obiskovati pevске vaje. Onim, ki se potem ne bodo pevskih vaj redno obiskovali, bo vstop k vajam za tekočo sezono zabranjen. Če se bo ta orga-nizacija vzdržala, je tudi umetniški uspeh zagotovljen, če pa tudi to ne bo pomagalo, pa bo Celje moralo ostati brez umetnega zbor-nega petja.

Pri porotnem zasedanju, ki se prične v ponedeljek 12. t. m. pri celjskem okrožnem sodišču pride med drugimi k razpravi tudi slučaj roparskega napadalca Kagerja.

Nekateri lastniki hiš v Celju se vedno ne smatrajo za svojo dolžnost pustiti snazi-ti in potrositi denarnikov ob svojih hišah. Lani, pa tudi že letos, so se ob slabem zim-skem vremenu vsled take zanikrosti že pri-pečile nezgode, da so se ljudje pri padcu pokodovali. Naša straža v tem oziru vse premalo stopa lastnikom hiš na prste.

Elektrika še vedno ne funkcijonira. Da-nes se pojavijo nedostaki v tem delu mesta, da je isto v temi, jutri zopet drugje itd. To traja sedaj že dober teden dni. Če se ti ne-dostaki pojavljajo vsled preobčnostnosti ome-žaja, se naj poleg drugih ukrepov ukre-ne tudi to, da ne bodo nekatere stranke kurile po večerih na svojih lestencih po pet do šest žarnic, dočim drugi še ene, ki lo slučajno imajo na razpolago, ne morejo pržgati.

Pomanjkanje jaje je v našem mestu postalo zadnji čas občutno. Moraš imeti srečo, da iztakneš kakšno na trgu za ceno 10 do 12 kron komad. Smo radovedni, če so micradajni čimtelji tozadevno že kaj ukrenili pri lajšalih izvoznikarjih, da bi isti stavi-li zadostno število jajc za mestno prebival-stvo po nizki ceni na razpolago.

Smrtina kosa. V Gradcu je umrla 4. dec. po kratki boleznj gospa Jospina Sellak, pčestnica na Miklavževem hribu pri Celju in vdova bivšega celjskega mesarja Sella-ka. Truplo prepeljajo v Celje in bo pogreb v petek 9. dec. pop. na okoliškem pokopa-lišču.

Ptuj.

Danes se predstavlja v mestnem klubu igra v 6 dejanjih »Nilska krajica«.

Kaj ne velja za vse hišne posestnike odredba mestnega magistrata, da morajo sneg s trotoarja izpred svojih hiš očistiti? — Zdi se, da ne, ker ga še sedaj leži pred nekaterimi precej na deholo. — Mestni ma-gistrat naj odredi, da se pri takih zanikar-njih da na njihove stroške osnažiti.

Kaj je zadela gđc. Breskvar, učiteljico iz Ormoža. Prišla je na obisk k svoji se-strji ge. dr. Geršakovi. — Dne 4. t. m., ko je prišla s sestričnimi otroci od Miklavžev-ega večera, je šla v sobo, da se preobleče. Stopivši na prag, je padla in je bila čez ne-kaj časa mrtva. — Preostali smo sožalje!

Najemniki pristopajo k društvu hišnih nametnikov in podnajemnikov ter pridite vsi dne 10. decembra ob 20. uri na občni zbor v Narodni dom!

Ob vsaki priliki, ko se nabira mlodave v dobrodelne namene, kakor n. pr. pred par dnevi za ubogo dečo ali članarino ka-kega društva, imajo nekateri to grdo na-vado, da direktno žalijo nabiratelja. — Če kao noče nič darovati, naj to pove v lepem tonu, ker ga nobeden ne sili, da bi moral kaj dati, če je pa komu nehalno, da se pride k njemu pobirat članarino, naj se izbrže iz društva in ga ne bo nihče več nadlegoval. — Da pa se tistega, ki se žrtvuje ter hodi od hiše do hiše, še povrh vseh grenkih be-sed, ki jih mora mirno požreti, žal, to ni dostojno.

Gledališče in glasba. Repertoar Narodnega gledališča:

Drama: Četrtek, 8. decembra — Pampeliška. Ob 3. uri pop. Izven.

Četrtek, 8. decembra — Ljubezen. Ob 8. uri. Izven.

Petek, 9. decembra — Pampeliška. E. Izven.

Opera: Četrtek, 8. decembra — Labodje jezero. Izven.

Petek, 9. decembra — Tosca. D.

V založbi Glasbene Matice v Ljubljani so izšle narodne pesmi Benekih Sloven-cev, katere je zbral in uredil Rihard Orei. Cela zbirka šteje 64 četverglasno harmo-niziranih narodnih pesmi ter 15 enoglasnih rezljanskih. Zbirka stane 30 kron ter se do-biva v pisarni Glasbene Matice v Ljubljani, Gosposka ulica 8/I.

Na konservatoriju Glasbene Matice v Ljubljani se poučujejo sledeči orkestralni in-strumenti: flavta, oboa, klarinet, rog, tro-benta, pozavna in kontrabas. Ravnateljstvo konservatorija Glasbene Matice vabi, da se pri-ljase za te predmete še novi učenci. — Prijazliti se je v pisarni Glasbene Matice v Gosposki ulici 8/I. med uradnimi urami.

Hrvatsko pevsko društvo »Kolo« pri-redi v nedeljo, dne 18. decembra 1921 v ve-likih dvorani hotela Union koncert z izbra-nim sporedom. Pevski zbor šteje 80 pevecv in pevk ter je ravnokar absolvirval z naj-lepsim uspehom koncertno turnejo v Beo-gradu, Subotici in Osijeku. V Beogradu je pre-jelo društvo od kralja odlikovanje red sv. Save III. razreda. Na ta koncert že da-nos opozarjamo naše občinstvo. Več o spo-redu prhodnjič.

Književnost in umetnost. »Kino-fon«. 15. decembra začne izhajati v Zagrebu revija za filmsko umetnost in kulturo. Revija bo izhajala vsakega 1. in 15. v mesecu z bogatimi ilustracijami veli-kih filmskih del ter bo prinašala strokovna razmotrivanja o moderni kinematografiji. Urednik revije bo Valerij Poljanski, ki je zadnje čase v Pragi in na Dunaju študiral umetnost kinematografije in njene kulturne važnosti. Naročila, kakor tudi razne infor-macije naj se pošljejo na uredništvo »Kine-fon«. Baroševa ulica 17/II. Zagreb.

Pokrajina.

Planina pri Raketu. Dne 2. t. m. zve-čer ob enčrti na 10 je začelo goreti pri knezu Windischgrätzu. Pogorela je šupa, vse poljedelsko orodje in veliko električnih naprav, katere so bile shranjene v njej. Prihiteli sta požarni brambli iz Unca in iz Planine, kateri sta oblojestransko začeli de-lovati. Požarna bramba iz Unca je takol uredila svojo brigzalno po reki Unc, katera je oddaljena približno 200 metrov od po-rišča, med tem ko je naša brigzalna na-peljala čevl iz knezovega vodnjaka ter je jako slabo delovala, tako kakor da bi se šletni otrok igral z bezzovo brigzalno. Knez je daroval veliko denarja za našo brigzalno, katera pa mu ni pri omenjenem požaru prav nič koristila. Saj ni čudno, da brigzalna ne more delovati, ker so jo za časa Italijanske okupacije poslali Italijanskim vojakom, da so žabe lovili po našem polju. Prosi se na-šega občinskega upravitelja, naj razpusti društvo in naj skliče občni zbor. Enako naj se pregledajo društveni računi in tudi kam je izginilo 1000 lir, katere mu je baie daro-val gerentski svet. Vsa čast in hvala našim požarni brambli, žalostno na je, da ne mo-rem naši častitati. Omeniti moram tudi na-še pevsko društvo z imenom »Planina«, ka-terto se je ustanovilo tekem letošnjega leta pod vodstvom g. nadučitelja Nepokojca. — Društvo ima 28 pevskih moči iz Gor. in Dol. Planine, katero pa sedaj spava. Ne smemo šteti v zlo pevecv, pač pa našim g. učiteljem, kateri so zmogli voditi pev-sko društvo. Pred kratkim časom je šla de-putacija pevecv k g. nadučitelju Česniku s prošnjo, da bi prevzel vodstvo pevškega društva. Ohljublil jim je, da bo takoj začel s poučevanjem, pa žalihog, do danes še mirno spava. Okoli in okoli se svet vzhaja, samo pri nas v Planini spimo. Torej na delo, ljubljmo že enkrat! Vsevid.

Poglavje o patrijotizmu. (Iz Ribnice.) Nalogaheje je postalo to poglavje one-časteno po naši žurnalistiki in po bizantiz-mu raznih faktorjev. Zato je težko pisati o njem in vendar me opazovanje življenja in raznih neveselih pojavov v njem sili, da primem za pero in beležim kot kronist sle-dečce: Proslava 1. decembra je bila pri nas pod kritiko. Najprej udeležba pri cerkveni slavnosti. Sokol n. pr. je pisмено vabil brate in sestre! Opazil pa sem, da ni ob-činstva ob takih prilikah v cerkev. Dru-go je vprašanje okrašenja javnih poslopij. Ri-bnica je vendar kralj, kamor prihaja precej-šnje število tujcev. Zato naj izjane tista cana, ki je visela na deski ljudski šolli. Ugled države, čut dostojnosti in pa obzir do čustev, ki naj hodo vsakomur svetli, naj onemogočijo tak škandal, da vihra raz šol-ske strehe nekaj, kar ni niti podobno za-stavi. Sramota. Tudi na dekliški šolli je vihrala zastava, ki z zastavo občinske hiše konkurira v reprezentanci češkoslovaške republike sodeč po harvi, ker modre ni več, to posebno pri šolski zastavi. Kar se je obrabilo ob času smrti in pogreba pokol, kralja Petra naj se nadomesti. O cerkveni slovesnosti rečem le to, da je žalostno, da je mogoče koncem tretjega leta plemenitega kazati svojo pasivnost napram državi in ideji plemenitja s tako hladnostjo, da mržnjo, kakoršna odseva iz obredov v nagliel opravljenih pred oltarjem. Pripominjam pa, da s tem ne delamo osebnih očitkov du-hovščini. Moja opazka velja bolj odloku knezoškofjskega ordinarijata, ki se ne sra-muje izdajati navodila glede proslave, ki

Občinski tajniki in uradniki.

Ta naslov stoji zadnje tedne večkrat v tem listu. Gospod Janko Hovan kot magistratni uradnik ni kakor pravi zainteresiran na stvari, ker imajo magistratni uradniki že svojo lastno službeno pragmatiko. Tudi jaz sem v enem članku povdarjal, da se ne potegujem zase, temveč za one bedne tovariše, katerim se pusti samo životari, ne živeti. Tudi v našem trgu je uveljavljena službena pragmatika in reči moram, da sam zase ne zahtevam nikakih ugodnosti in samo želim, da bi tovariši povsod našli občinske odbore, ki umevajo, da mora tajnik tudi živeti. Podobna pragmatika je uveljavljena skoraj v vseh mestnih in trških občinah po Sloveniji in to je vzrok, da se mestni in trški tovariši nadalje ne brigajo za podeželske tajnike. Vem, da med zadnjimi najdemo samo ljudi, ki imajo poleg tega mesta še drug poklic; moje mnenje pa je, da je to treba odpraviti. To je vzrok, da večina občinskih odborov pravi: »Saj ima v sosednji občini tajnik le malo mesečnice.«

Ni bil moj namen in gotovo tudi ne drugih tovarišev, ki so o tej zadevi pisali, s članki v tem dnevniku dospeti do ciljev, ki jih zasledujemo. Ponovno povdarjam, da zase ne potrebujem ničesar in v stvar sem se pričel vmešavati iz popolnoma nesebičnih razlogov. Zakaj sem pisal jaz sam in drugi tovariši, ne da bi se polnim imenom podpisal? Ni moj namen prevzeti začasno niti definitivno vodstvo nameravane stanovske organizacije in tudi ne svoje ime spravljati v javnost, ker imajo hudobneži navado, da ne presojajo članka, temveč osebo, ki ga je napisala in iščejo na njej napake. Vem tudi, da ni ne mojih tovarišev in ne moje ime toliko znano, da bi se kdo radi samega imena zavzel za stvar. Kvečjemu bi se v kraju, kjer je pisec članka osebno znan, kak njegov nasprotnik iz njega norčeval. To je vzrok, da skrivamo imena. Ako pa kdo hoče vedeti za moje ime naj vpraša v uredništvu.

Potom županskih zvez se bo po mojem mnenju najmanj doseglo. Županske zveze ustanovlja samo ena stranka, medtem ko so občinski uslužbenci pristali različnih strank in bi že vsled tega nastalo nasprotje. Poleg tega je program županskih zvez, kolikor mi je iz člankov znano, proti nameravani ustanovitvi velikih občin, kar popolnoma nasprotuje našim težnjam. Kar se bo doseglo, se bo doseglo le s pomočjo vlade, ako bo ista imela za prošnje občinskih uslužbencev kaj umevanja. Vlada pa se bo ozirala na mnenja občinskih odborov in zato bo potrebno, da se bo organizacija v prvi vrsti pogajala z odbori in upam, da bodo isti, ako se jim položaj uslužbencev pametno predoči in ako bodo občinski odbori, ki že sedaj dajo svojim ljudem pravice, ki jim gre, do vlade, kateri do danes še ne upoštevajo svojih ljudi, pri vladi skupaj podpirali težnje občinskih uslužbencev. Zato bo prvi in glavni namen organizacije, stopiti z občinskimi odbori v dogovor, koliko in kakšne pravice je upravičena zahtevati, da se ne bodo stavile neizpolnjive zahteve.

Sicer je pa še veliko prezgodaj, že sedaj obravnavati o izvršitvi načrtov organizacije, ker še ista sploh ustanovljena ni. Mojih neznanih tovarišev in moji prejšnji članki niso bili nepotrebno vzdihovanje; od njih niso niti oni niti jaz pričakovali drugega, kakor da privedejo občinske uslužbence same do stanovske zavesti, katere danes niti desetina nas nima.

Gospod Hovan nadalje vprašuje, zakaj pišemo samo v listu »Jugoslavija«? Sam ne vem, ampak zdaj se mi, da bi pri večini ljubljanskih dnevnikov dopise odklonili, ako bi že na naslov ne postavili začetnic, katere nosi glasilo določne stranke. Sicer pa bomo poskusili v prihodnje tudi v drugih časnikih, če bodo članki sprejeti. »Jugoslavija« je pa dosedaj vse naše dopise priobčila, ne da bi uredništvo vedelo za politično pripadnost piscev. Jaz za svojo osebo sem uredništvu zato jako hvaležen, četudi od vsega dela sam ne bom imel ne trohice koristi. Želim pa jako, da bi tudi ostali ljubljanski in tudi drugi dnevniški priobčili naše članke in upam, da bodo tej javni prošnji ustregli, da zvedo za naš klic tovariši vseh političnih strank.

Okrožnice na tovariše razposlati mi je zaenkrat nemogoče, ker so dosedaj javili naslov le posamezniki.

Prerekanje radi študij in vpokojencev je po mojem mnenju silno važno. Ni vseeno, če je v občini tajnik z dovršeno ljudsko, meščansko ali s srednjo šolo. Tudi ne mislim, da bi morali vsi sedanjí občinski uradniki, ki nimajo gotovih študij, zapustiti svoja mesta. Nešteto je državnih uradnikov in to ne samo pisarniških, temveč tudi računskih, itd., kateri imajo le nekaj razredov srednje šole, pa so vendar višji uradniki.

Dolgoletna služba je dala njihovi izvežbanosti primeren čin, zaslužili so ga. Enako naj se v prihodnje tudi postopa z občinskimi uslužbenci, da bodo sprejeti v službo v prvi vrsti oni, ki imajo

srednješolsko izobrazbo. One z ljudskošolsko izobrazbo pa po mojem mnenju ni mogoče sprejeti, oziroma vsaj na tako mesto ne, kjer mora tajnik delati samostojno. Posli zahtevajo sedaj že toliko izvežbanosti in razumevanja od tajnikov, da je nemogoče iste vršiti človeku, ki nima zadostnih študij ali dolgotrajne verziranosti. Pa o tem naj razpravlja organizacija in občinski odbori sami.

Ali naj bi se sprejemalo vpokojence v občinske službe ali ne? Vsak stan je že organiziran, javni kot zasebni nameščenci dobijo ali od države, ali od pokojinskega zavoda pokojnino. Ako dobi premoško pokojnino je to stvar njihovih organizacij, da zaprosijo na primeren način za višjo. Ako vpokojenec ni službo, katero je pred vpokojitvijo opravljal, tudi ni sposoben vršiti v marsikaterem oziru težjo občinsko službo. Sam priznam, da ne morejo vpokojenci izhajati, toda da bi bila služba občinskega uradnika njihovo zatočišče, proti temu sem odločno. Vpokojenec spada v pokoj in občinske službe ne bo mogel vršiti, ako je spoznan nesposoben vršiti državno ali drugo zasebno službo. Nikakor nisem proti revežem, ki ne morejo shajati s svojo pokojnino, toda, ali ni dolžnost njihovih organizacij javnih nameščenecv skrbti sama, da bo v tvoreči se službeni pragmatiki tudi točka, tičoč se zadostne presrbe vpokojencev. Kadar vslužbenec izčrpa svoje moči v službi, je dolžnost njegovega delodajalca (države, občine ali zasebnika), da pošlje uslužbenca v pokoj in ga zadostno preskrbi.

Pri vladi prevladuje načelo, ustanoviti velike občine, župan sam ne bo mogel več sam vršiti poslov, večja davčna moč občine pa bo isti omogočila namestiti tajnika. Prišli bodo v službe ljudje, ki nimajo o poslovanju občin pojma. Prirejati se bi morali parnesečni tajniki tečaj, za učne moči naj bi skrbela država, katere bi sama imela od dobrih občinskih uradnikov veliko korist. Treba bo uveljaviti za vse občinske uslužbence enotno službeno pragmatiko in ne v vsaki občini drugačno. Sicer bi ostali na tem kot so sedaj, ponekod upoštevani od odborov in primerno plačani, drugje prezirani in zadnji v občini.

Kakor trdi pisec zadnjega članka nimajo magistratni uradniki interesa se zanimati za organizacijo, ker imajo že službeno pragmatiko. Tudi moj občinski odbor ima uveljavljeno službeno pragmatiko, enako bi se potem ne bilo treba brigati meni za tovariše. Imam sam za gospodarja odbor, ki umeva, da moram tudi jaz živeti, ki zahteva od mene dobro delo in me zanj primerno plača. Koliko pa je odborov, ki samo zahtevajo, plačajo pa ne. Za te se gre, ne za nas. Le malo je konceptnih uradnikov pri magistratih, večinoma so le pisarniški uradniki in trditve, da tajniki zadnjih še daleč ne dosežajo, se mi ne zdi primerno. Tudi magistratni pisarniški uradniki, ki so nastopili službo, niso znali prav ničesar in šele leta so jim dala izvežbanost. Z magistratnimi predstojniki z višjo izobrazbo pa se itak ne primerjamo. Razlika v izvežbanosti pri magistratih je po mojem mnenju le v tem, da imajo uradi tam predstojnike, ki kontrolirajo delo in opozarjajo na napake. Tega pa po deželi, kjer ni sposobnih županov ni.

Po mojem mnenju sem tovariš vsem onim, ki so v občinskih, mestnih ali podeželskih službah, ena, kot je dvorni svetnik stanovski tovariš koncipista, oziroma kancelista. To načelo je ravno uveljavljeno pri državnih nameščenih: v njihovih organizacijah so najvišji in najnižji. Meni n. pr. se ne zdi prav, da se višje in sred. učiteljstvo loči od nižjega; vsi so vzgojitelji mladine, vsi morajo imeti en ideal; ako so namenili, katere nasledujejo, različni, se lahko temu odpore na drug način: v društvu bi morali biti odseki za posamezne panoge učiteljstva. Enako bi se moralo postopati tudi pri ustanovitvi našega društva. V njega bi morali stopiti vsi, ki so v občinskih službah in ravno inteligentni magistratni uradniki bodo zmogni voditi društvo do končnih ciljev. Jaz vsaj jako želim, da bi te besede našle toliko umevanja pri tovariših magistratnih uradnikih, da bi prišli in delali skupno z nami.

To je moje mnenje. Nisem mislil s tem nikogar prikrajševati v njegovih pravicah, kakor bi mogoče mislili vpokojenci. Meni gre le zato, da osvobodimo naš stan spon, v katerih se nahaja, da opozorimo javnost na nas, da smo tudi potrebni v državi. Se posebej pa želim, da bi si gospodje župani moje članke ne razlagali tako, da mislim z javnimi klici tožiti nje in občinske odbore. Vem da bi marsikateri občinski odbor svoje ljudi rad primerno plačal, ako bi imel sredstva. Zato pa je naša rešitev v ustanovitvi velikih občin, v slogi z vsemi raznimi panogami občinskega uradništva in v pomoči županov in obč. odborov.

H koncu še posebno opombo. Večkrat slišim, da bi se za organizacijo že kdo od tovarišev pobrigal, ako ne bi imel preveč poslov v raznih drugih društvih. Po mojem mnenju je zagotavljanje življenjskega obstanka prva stvar

človeka in ni ga stanu in osebe, katere se ne bi zato borila. Zakaj pa ravno občinsko uradništvo gre preko tega in so jim druga društva več kot stanovsko. Tudi jaz sem član večjih narodnih društev, toda vkljub temu bi rad posvetil preostali čas stanovskemu. Šele potem tovariši, ko boste enkrat imeli preskrbljene družine, ko Vas ne bo skrbela bodočnost, potem lahko svobodno zagovarjate tudi svoje politično prepričanje.

Michél Zevaco:

„NOSTRADAMUS.“

»Potem? Ko je bil zidar gotov, mu je zasidil bodalo med pleča ter ga zagrebel v kleti... Nato je povabil ključavničarja ter mu ukazal narediti železna vrata, da bi z njimi zaprl svojo tajno zakladnico. Ko so bila vrata skovana in nasajena, je poslal ključavničarja k zidarju: v tretji kleti gospoda maršala je dvoje grobov. Kri je pač dosti imenitnejša od vina...«

Roland se je penil in ožemal ročnik svojega bodala.

»Nadaljuj!« je zarjul. »Povej, kako dospem do teh železnih vrat?«

»Do teh vrat ne pride vaša svetlost nikoli!«

Roland je besno zaklel in vzmahnil z rokami. Djinnu se je zasmajal.

»Nikoli!« je povzel. »Bog ve, da govorim resnico. Gospod maršal je preveč spreten mož. Toda —«

»Toda?« je zasopel Roland; novo upanje se je užgalo v njegovem pogledu.

»Nu, hotel sem vas opozoriti, da v Mercourskih jarkih ni vode...«

Rolandu se je zdelo, da blazni. Mag pa je mignil Djinnu, ki je nadaljeval:

»Kako? Ali me še vedno ne razumete? Mislite si, da stoji onkraj Mercourskih jarkov telega, zaprežena s čvrstim konjem, in čaka vaših ukazov. Mislite si tudi, da čaka v Mercourskih jarkih, tam, kje ni vode, četvorica krepkih dedcev, nemih in gluhih, le slepih ne, in vam po pasje vdanili, če se jih le izvolite poslužiti!...«

Djinnu je kihnil, zakašljaj, useknil se, pljunil in pomencal z rokami. Roland je stal nepremično kakor vtelesena pozornost.

»Nadaljujva,« je rekel Djinnu. »Mislite si, da je nekdo z natančnim merjenjem dognal na obzidju kraj, ki odgovarja skrivnostni zakladnici. Ah, zdaj se vam je zaslutilo!... K temu si mislite, da je tisti človek včeraj ali pred mesecem dni — kdaj, je pač vseeno! — izdolbel proti zakladnici rov in nato zadelal njegov vhod, da bi neuporabljene dočakal vašega prihoda! Nu, vidite: po tem rovu pridete v zakladnico... od zadaj, ker od spredaj ni mogoče! Ni hiče ne prestopi praga maršalove kleti, nihče se ne dotakne železnih vrat — Bog obvaruj! Zato pa dospete po rovu v skrivnišče in vzamete očetovih šest milijonov; tisti štirje dedci vam jih naložijo na telego, in preden minejo tri ure, imate zaklad na varnem kraju. Evo! Hohoho! Res se moram smejati!«

Djinnu je udaril v oster grohot in si z norčavo živahnostjo pomel roke. Roland je vstal, bledejši od mrliča. Brezumno je blodil z očmi okrog sebe. Nostradamus je bil izginil... Maršalov sin se je sklonil k močičku in zahropel:

»Te domneve — —«

»So sama zvonka, rumena, lesketajoča resničnost, kovana s podobo Henrija II...«

»Ali mi lahko pokažete tisti kraj...«

»Kjer je napravljen rov? In kjer vas čakajo štirje z vozom? Takoj, svetlost! Se ta trenutek! Saj sem bil baš namenjen tja...«

Djinnu je stekel naprej; njegov rezki smeh se je izrubljal v dalji. Roland je planil za njim, vriskaje v duhu:

»Milijoni so moji! Floriza moja! Moji vsi užitek, vse radosti življenja! Gorje mu, kdor mi poslej zastavi pot!«

ŠESTNAJSTO POGLAVJE.

Igra usode.

I.

Družabne vaje.

Nameravano nočno podjetje v Mercourskih jarkih se je naglo in točno izvršilo. V nedeljo jutraj je zdrevil Roland z začeljenim spremstvom po Pikardski cesti. Nato se ni zgodilo nič novega — do torka, ko je prišel k Nostradamu sel iz Louvra ter mu prinesel pismo, s katerim ga je Henri II. imenoval kraljevim zdravnikom. Nostradamus se je odpravil v Louvre, da bi zahvalil kralja za to naklonjenost. Sprejeli so ga z dokazi največjega prijateljstva in straže so dobile povelje, da

naj mu izkazujejo iste časti kakor kronskemu vojskovodju.

Kralj mu je potrdil svoj namen, naj se odpravi jutri, v sredo k Florizi. To je bilo vse, kar je hotel Nostradamus vedeti. Vrnil se je v svoj dvorec, da bi tam počakal dne, ki je imel odločiti njegovo življenje: jutri je hotel zapaliti pripravljeni podkop ter izpustiti Roya de Beaureversa nad Henrija II. — sinu nad očeta!

Tudi Beaurevers je v naraščajočem gnevu iskal jutrišnje sreče; sicer pa mu je bil Nostradamus obljubil razodeti za tork zvečer. Le nekaj ur ga je še ločilo od napovedanega trenutka.

In kralj? Henri II. je živel v vročini nestrpnosti: jutri zvečer bo v Pierrefonds! Topot ga ni vabila navadna galantna odprava: v njegovi mrzki duši je bila strast...

Čakala je tudi Katarina de Medici, a srcom polnim hladnega gneva.

Katarina je bila kraljica, pri tem pa tudi ženska v najjačšem pomenu besede. Bila je Katarina, velika edinstvena Katarina — toda bila je žena. Ves Louvre je mrgolel njenih vohunk. In dobro je vedela, zakaj je Roncherolles v Gradiču: vedela je, da se nahaja Floriza v Pierrefonds in da je kralj namenjen jutri k nji...

Trpela je tisočero muk. Ako bi bila mogla, bi bila ubila Henrija z lastno roko, samo da ne bi učakal sreče.

Zvečer je bila podobna strahu. Vsako nenavado čustvo je irazala pri nji okamenlost obličja; in čim bolj je bila razburjena, tem manj je bilo njenih gest. V črni obleki je stala sredi svoje mračne molilnice; njen obraz se je medlo svetil v temi, blede maska pogubnih misli...

»Ne preostane mi drugega nego da grem k čarodeju«, si je dejala nenadoma.

Odpravila se je, prekoračila zapuščen hodnik in krenila v prostore, kjer so bili nastanjeni njeni novi telesni stražniki. Ako jih je hotela nadzorovati, opazovati njih vedenje in poslušati njih rzagovore, se je postavila v kabinet, ki četvorica ni vedela zanj. V ta kabinet je stopila tudi nocoj.

Uradno se bili prideleni kraljični gardni četi; a gardni kapetan jih je poznal le po imenih, ki so stala v kontrolnem zapisniku. Opravljali niso niti straže, niti niso hodili k pozivu; tudi javnih ceremonij se jim ni bilo treba udeleževati. Katarina jih je imela čisto zase. Ležali so pri njenih nogah, štrli dobro dresirane doge, pripravljene planiti z odprtim žrelom na vsakogar, ki bi jim ga pokazala. In baš takšne jih je hotela imeti.

Dala jim je posebno stanovanje, ki ga je ločil od ženskih prostorov zgolj ozek hodnik. Toda red, ki ga je vzdrževala Katarina v svoji okolici, je bil tako izvrsten, da je pomenil ta hodnik neprestopno mejo. Imeli so tudi posebnega slugo, ki mu je bilo ime Hubert.

Njih življenje je bilo urejeno po vojaško. Ob šestih so jih zbudili, da so opravili zaporedno pobožnost molitve in prvega zajtrka. Ob sedmih je bila masa v kraljičini kapelici. Ob osmih borila vaja, kateri je kraljica večkrat osebno prisostvovala. Ob devetih je bil veliki zajtrk; nato odmor. Opoldne kosilo, ki je trajalo navadno do dveh. Od dveh do treh so smeli na izprehod, a le posamič, tako da se rajši niso okoriščali s to pravico. Ob štirih je bila malica s slaščicami in španskimi vini. Od petih do sedmih spet borila vaja. Ob sedmih obilna večerja s slastnimi ostanki od kraljevske mize. Ob osmih »družabna vaja« pod vodstvom štirih gospodičev kraljičine leteče čete. Ob desetih postelja, uplinitje luči, smrčalni kvartet...

Katerikrat so jih »za vajo« alarmirali sredi noči: zvonec, od katerega je bila napeljana žica v kraljičino sobo, je mahoma zapel; čez pet minut so morali stati oblečeni in oboroženi v borilnici; lahko si je misliti, s kakšnim godrnjanjem in preklinjanjem si je četvorica mela oči. Toda kraljica, ki jih je prišla pogledat, jih je utolažila z dobro besedo in pergiščem zlatnikov.

Ko je kraljica tistikrat stopila v sobico, iz katere jih je opazovala skozi skrito lino, so bili pravkar po večerjali. Bouracan se je zveral na krasnem kanapeju. Strapafr je jahal stol in prekladal noge po naslanjaču, ki ga je imel pred seboj, ne menec se za to, da mu trga svileno prevleko z otrogami. Corpodibale je ležal v drugem naslanjaču, a škornje je bil položil kar na mizo. Trinquemaille, ki je bil nekoliko spodobnejši od svojih tovarišev, je slonel za mizo, z glavo na prekritih rokah, namakaje grivo v pečenikni masti, ki je bila ostala na bližnjem pladnu.

(Dalje prihodnjic.)

Drobiž.

* Tudi odlikovanja se draže. Znano je, da morajo v Nemčiji sorodniki odlikovanca po smrti istega vrniti odlikovanje. Morejo je pa obdržati, ako plačajo. Sedaj je ministrski predsednik naznanil, da so se vsled podražanja zlata in srebra povišale cene odlikovanjem za sto procentov. Kdor hoče nositi odlikovanje, mora drago plačati.

* Morganova književna nagrada. Evropska nagrada za književnost (iz Morganovega zaklada) v znesku petdesetisoč frankov je podeljena italijanskemu romanopiscu A. Deimade Quattriniju za delo »Rob lepoete«.

* Pevka Kristina Nilsson. Pred nekaj dnevi je umrla v Stockholmu slavna švedska pevka Kritina Nilsson, s pravim imenom grofica di Casa Miranda. Njen talent je odkril neki bogataš M. Tornerhjelm. Prvikrat je nastopila l. 1860. Par let pozneje je pela v Parizu. Rojena je bila l. 1843. Poročena je bila dvakrat. Prvi mož je bil neki bogat francoski trgovec, drugi pa španjolski komornik grof di Miranda.

Kaj je Elsafluid -- to se zna! Lekarnar Feller -- Stubica!

Proda se:

USNJENA SUKNJA

s pelcem za srednjo postavno, dobro ohranjena se proda. Naslov v upravi lista.

MODISTKA

proda svojo dobro vpeljano obrt v Celju z inventarjem in vso zalogo takol. Vpraša se pri g. Rozl Perc, modistka, Celje, Gosposka ulica 4. 2415

NOT. REGISTRIRNA BLAGAJNA

dobro ohranjena se proda. Naslov v upravi lista. 2414

DEBELE SVINJE

razpošila v vagonih po dnevnih cenah Grill in Werner, Ruma, Gl. ul. 9, Slavonija. 2427

PES ČUVAJ

volčje pasme se proda. Polzve se Slomškova ul. 2. 2430

MOTORNO KOLO PH

s 4 konjskimi silami v dobrem stanju se takoj proda. Cena 6.000. Komel Alojz, Maribor, Wolfova ul. 16. 2422

JABOLKA

od 50 kg naprej razprodaja tvrdka Skrbec et Co. po jako nizki ceni, Miklošičeva cesta 8-l. 2426

POSESTVO

514-16 loh zemlje med tem 4 lohe lebeza gozda in hiša, blizu okrajne ceste se proda. Zemlja pripravna za vinograd. Cena 170 tisoč kron. Vpraša naj se pri Anton Habjančič, Breg št. 38, pri Ptuj. 2426

Kupi se:

GOSTILNO Z NEKAJ ZEMLJIŠČEM

ku. in, eventualno vzamem v najem na prometnem kraju. Pismene ponudbe pod »Gostilna« št. 2429 na upravo lista. 2429

Službe:

ŠOFER, MEHANIČER, AUTO-MONTER

za dobrim svedočam vseh u svim meh. ničkim radljam preporuča se: nastopiti može odmah. Cjenljene ponudbe na upr. lista pod br. 2410.

DOBRO IZVEŽBANEGA TRGOVSKEGA POMOČNIKA

mešane stroke iščem za takol. Anton Br. tovshek, Slovenjgradec. 2411

KONTORISTINJA

s prakso želi premeniti mesto. Cenl. ponudbe na upravo Jugoslavije pod »Kontoristinja«. 2425

STAREJŠI GOSPOD

absolviran lurtl išče službe pri denarnem zavodu. Polzve se v upravi lista. 2431

UČENEC

se sprejme v špecerilski trgovini. Mora biti zmogen slov. in nem. jezika. Prednost imajo z dežele. V trgovini stanovanje in oskrba. Zelasiti se pri Avgust Schrock, Votrnjska ul. 7, Maribor. 2423

STROJNIKA

In ključavničarja sprejme Kolinska tovarna. Prednost imajo zanesljive starejše moči. 2432

Razno:

MESEČNO SOBO

išče za takol ali januar profesor. Ponudbe na upravo lista pod št. 2418.

MLAD SOLIDEN GOSPOD

z rednim dnevnim in večernim delom išče primerno mesečno sobo po možnosti v mestu s hrano ali pa tudi brez hrane. Plačam dobro. Cjenljene ponudbe prosim pod »Soba« na upravo lista. 2416

Ia ČISTO SVINJSKO MAST

ima zopet v redni zalogi tvrdka Janja P. ovčič, Ljubljana, ki se priporoča svojimi cenjenim odjemalcem. — Pisarna in skladišče Cesta v Mesni log št. 15. Telefon 2368 urban šte. 127. 2436

KOT KOMPANJON

pristopim v trgovino ali v kako drugo podjetje. Ponudbe pod »Sodelovanje 230.000« na upravo lista. 2422

Zenitne ponudbe:

INVALID

starejši gospod želi znanja z »dovo« s premoženjem, četudi bolehn. Ponudbe s sliko pod »Mavrica 90-18« na upravo lista. 2433

Razpis natečaja.

„Pošto in brzojavno ravnateljstvo“ v Ljubljani razpisuje natečaj za dobavo različnega orodja, katero se bo rabilo za vzdrževanje sedanjih in pri gradbi novih brzojavnih in telefonskih prog, in pa za popravo brzojavnih in telefonskih aparatov v mehaničnih delavnicah v Ljubljani in Mariboru. Nabava se bo izvršila še v tekočem letu. Ponudbe naj se pošljejo najkasneje v teku 8 dni in sicer naravnost na tehnični oddelek poštne in brzojavnega ravnateljstva v Ljubljani, kjer je interesentom seznan potrebnega orodja na vpogled.

I. Jugoslovanska tovarna za gume in kovinske predmete d. z. o. z.

Izdelki: Roženi in umetno roženi gumbi (znamka „Gala-lith“), ustnjaki za smotke, svalčice, pipe in čibuke, gumbi iz biserovine (Perlmutter) za perilo. Držaji za palce in dežnike iz naravnega roga. Telefon št. 5. Bančni konto: Obrtna banka Ljubljana, Poštni ček št.

Slovenska Bistrica.

Zemeljske barve

večje količine se iščejo v nakup za takojšnjo dobavo. Cenjene ponudbe na upravo lista pod št. 1501.

Božične te druge svakovrstne

RAZGLEDNICE

kao i ljubavne a i razglednice k Novoj godini prima češka roba preporuča češka jugoslovenska knjižara J. HERFK, Zagreb, Mesnička ulica broj 15. — Trgovine uživajo popust.

Dnevno koncerti češke godbe prof. E. Kubička. Vsaki torek in petek Kabaretni večer in Elitni koncerti. Sodelujejo samo prve moči.

Kdor potuje v MARIBOR naj ne zamudi priliko posetiti **VELIKO KAVARNO** kavarniški etablissement prve vrste (Glavni trg). Otvoritev KLUB BARA 15. dec.

Pred nakupom naj si vsakdo ogleda veliko zalogo

jedilnega orodja, jeklene in aluminijevega, potne košare, čevljarsk orodja, rince in zapon za čevlje, sukanca, gumbov, vezenin in našivkov ter vse druge potrebščine za krojače, šivilje, čevljarje, sedlarje i. t. d. pri

Josip Petelin-u

Ljubljana, Sv. Petra nasip št. 7. Največja izbira! Nizke cene! **TA VELIKO IN MALO!!**

Kislo zelje

in kislo repo razpošilja v vsaki množini po najnižji ceni tvrdka

Adolf Sellinschegg Ptuj.

4000 K nagrade

kdor preskrbi ali odda, stranki brez otrok, stanovanje najmanj s 3 sobami in kuhinjo, če le mogoče v sredini mesta bodisi v novi ali stari hiši za takoj ali za marec. Ponudbe v zaprtih kuvertah na upravo „Jugoslavije“ pod št. 4000.

Odpadke starega in novega cinka ter cinkove plošče kupujejo v vsaki množini

KRANJSKE TOVARNE železne, ključavničarske in kovinske robe

„TITAN“ D. D. Kamnik pri Ljubljani.

Najelegantnejše podjetje te vrste v Jugoslaviji. Vsi tu- in inozemski časopisi na razpolago. Prvovrstna točna in so-: lidna postrežba. :-:

„Philligrafit“

siva barva proti rji beli in črni email-lak, minij, i. dr. barve, kristalni boraks, naftalin in drugo. Kemikalije v zalogi po jako nizkih cenah

„Promet“

lehn. industr. podjetje, Ljubljana

Risarja

za mizarska dela, išče za trajno.

Tovarna mizarskih izdelkov

Klančnik & Kompara Maribor, Mejna ulica 6.

Trsje

za stropne in stene izdelujem z najmodernejšimi stroji. Strešno lepenco lesni cement

vse to dobavlja najceneje.

Tel. 513 Jos. R. PUH, Tel. 513. Ljubljana, Gradaška ul. 22.

Polyglott

prestavlja najcenejše iz vseh jezikov na vse jezike, transkribira cirilske rokopise, prevzame pisarniška dela. Uradne ure od 10 do 15 ure. Karlovska c. 24/1

A. SERBEC in F. TEZAK izdelovanje kemičnih izdelkov

„Svetla“

LJUBLJANA, Zvonarska ulica 7.

Do sedaj najboljši in najuspešnejši čistilo za čevlje v vseh barvah, čistilo za usnje parkete i. t. d.

OBVESTILO.

Lepa božična darila.

Vljudno se priporoča bogata izbira zlatnine, srebrnine, namizno opravo itd. Cene nizke, brez carine, kakor od prednika prevzeto. V isti hiši na dvorišču (po domače pri Fridrihu) se točijo pristna stara, nova ljubljanska in dolenski vina. Čez ulico 2 K ceneje. Dobe se vedno mrzla jedila. Tujcem, ki se mude v Ljubljani, se nudi zares izborna kapljica. Društvom je vedno posebna soba na razpolago. Prevzeto od ljubljanskega sejma fino vino v steklenicah še na razpolago. Vabi k obilnemu obisku tvrdka

Jos. Selovin — Cuden Mestni trg št. 13. Ljubljana.

Novo došlo!

Posteljno perje
Fino perje (Caunen)
Preproge
Posteljni predložki
Gradi za madrace
Platno za slamnake
Nanking

Iniet
Brisalke
Kuhinjske brisače
Umivalne rute
Voščene rute
Posteljni vložki

po najnižji ceni pri

K. WORSCHKE, Maribor, Gosposka ulica št. 10.

I. SANDRIN
LJUBLJANA.

Velika zaloga usnja kož, podplatov, gonilnih jermenov in boksa na debelo.

MESTNI TRG 6.

ANDROPOGON

najboljše sredstvo proti izpadanju las in brade razpošilja BALOH in ROSINA, Maribor steklenice 80 kron, poština se zaračuna posebej.

AKVIZITERJA

spretnega, poštenega in zanesljivega sprejme uprava „Jugoslavije“.

Večja množina surovin

za izdelavo zemeljske barve, zemeljske rumenice (Rohocher), zelenice (Grünerde), železni oryd, temeljno belino, (Grundkreide). Cenjene ponudbe prosim na upravo pod št. 1502.

Praktikanta (praktikantinja)

za knjigovodstvo išče večje industrijsko podjetje v Ljubljani. Pismene ponudbe pod „knjigovodstvo“ na upravo lista.

Dvosedežne SANKE (Rodell)

posamezne po Kron 560.—, na veliko primerni popust.

Tovarna vozov Keršič, d. d. Ljubljana Spodnja Siška.

Bukov les za kurjavo,

suh, takoj dobavljiv. — Ponudbe s ceno na „Franco Postojna“ na administracijo „Jugoslavije“.

Prof. S. Santel

Božične razglednice

so ravno kar izšle, ter se dobijo po vseh trgovinah z papirjem, knjigarnah in trafikah. Božične razglednice so umetno izdelane v raznih barvah in tiskane na finem Chromo papirju.

Serijska 6 razglednic 2.50 din.

Naroča se direktno pri

ZVEZNI TISKARNI in KNJIGARNI v Ljubljani, Wolfova ulica št. 1.

MANUFAKTURNI ODDELEK

(na dvorišču)

Gospodarske Zveze :-:

Ljubljana, Dunajska cesta 29.

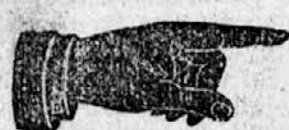
Oglejte si veliko zalogo raznovrstnega manufakturnega blaga; veliko izbiro čevljev in svakovrstnega usnja na debelo in drobno.

Jugoslovanski kreditni zavod v Ljubljani

Marijin trg št. 8, ob Ljubljani.

Podružnica v Murski Soboti in Dolnji Lendavi.

obrestuje hranilne vloge in vlogo na tekoči račun po Ustanovljen septembra 1919. Promet v lansk. l. nad 128.000.000 K.

4¹ | 0 | 2 | 0

čistih brez odbitka rentnega davka. Neposredno pod državnim nadzorstvom.